

Plesna umjetnost u nastavi književnosti

Ereš, Gloria

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:267228>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-04**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Diplomski studij Mađarskog jezika i književnosti i
Hrvatskog jezika i književnosti

Gloria Ereš

Plesna umjetnost u nastavi književnosti

Diplomski rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Jakov Sabljic

Osijek, 2021.

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Diplomski studij Mađarskog jezika i književnosti i
Hrvatskog jezika i književnosti

Gloria Ereš

Plesna umjetnost u nastavi književnosti

Diplomski rad

Humanističke znanosti, polje interdisciplinarne humanističke znanosti, grana
metodike nastavnih predmeta humanističkih znanosti

Mentor: izv. prof. dr. sc. Jakov Sabljic

Osijek, 2021.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravila te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasna da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 3. rujna 2021.

Gloria Ereš, 0122222112

Gloria Ereš

SAŽETAK

Cilj je ovoga rada prikazati načine uključivanja plesne umjetnosti u nastavu književnosti i njihovu korelaciju te istražiti stavove učenika prema plesnoj umjetnosti u nastavi književnosti. Nakon definiranja plesne umjetnosti, kratkog prikaza povijesti i podjele plesova, navode se dvije važne plesne ličnosti. Nadalje se teorijski objašnjava utjecaj plesa na razvoj učenika i povezivanje umjetnosti u nastavi s prikazom zastupljenosti plesa u školskom kurikulumu. Zatim će se analizirati motiv plesa i lik plesača dvaju književnih djela s naglaskom na plesnoj funkciji u književnosti. U drugome dijelu rada prikazani su rezultati anketnog istraživanja, provedenog u osnovnoj školi u Osijeku i u srednjoj školi u Vinkovcima, kojim se željelo doznati koliko se učenika dosad susrelo s plesom u školi ili izvan nje, jesu li upoznati s dobrobitima plesnog izražavanja i u kojoj mjeri žele primjenjivati plesno-književne metode. Rad donosi i opis plesno-književnih metoda te rezultate metodičkog istraživanja provedenog u jednom razredu osnovne škole u Osijeku o stavovima učenika prema plesno-književnim metodama u nastavi te su nakon održanog sata ispitani stavovi učenika u kojoj bi mjeri htjeli primjenjivati metode u nastavi. Rezultati metodičkog istraživanja podijeljeni su u dva dijela s obzirom na to kada su učenici ispunjavali anketu: prije održavanja sata i poslije njegova održavanja. Nakon toga uz opis vježbi s plesnim pokretima prikazan je i njihov način uključivanja u nastavu književnosti. Naposljetku je opisan rad plesno-književne družine na *Plespeljugi* koji donosi i mali savjetnik.

Ključne riječi: plesna umjetnost, nastava književnosti, interdisciplinarnost, plesno-književne metode, istraživanje

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. PLESNA UMJETNOST.....	2
2.1. Povijest plesa.....	2
2.2. Podjela plesova.....	3
2.3. Isadora Duncan – pjesnikinja plesa.....	4
2.4. Rudolf Laban – umjetnost pokreta.....	4
3. UTJECAJ PLESA NA RAZVOJ UČENIKA.....	5
3.1. Dobrobiti plesne umjetnosti.....	5
3.2. Učenje pokretom.....	6
3.3. Kreativnost i ples.....	6
3.4. „U plesu svaki učenik postaje džentlmen, a svaka učenica dama“.....	7
4. POVEZIVANJE UMJETNOSTI U NASTAVI.....	8
4.1. Umjetnički odgoj.....	8
4.2. Kreativni ples.....	8
4.3. Plesna umjetnost i školski kurikulum.....	9
5. PLESNA UMJETNOST U KNJIŽEVNOSTI.....	11
5.1. Aska.....	11
5.2. Glorija.....	12
6. ANKETNO ISTRAŽIVANJE.....	13
6.1. Metode.....	13
6.2. Cilj istraživanja.....	13
6.3. Rezultati.....	14
6.4. Rasprava.....	22
7. PLESNO-KNJIŽEVNE METODE U NASTAVI KNJIŽEVNOSTI.....	24
7.1. Opis plesno-književnih metoda.....	24
7.2. Metodičko istraživanje.....	29
7.2.1. Metode i cilj istraživanja.....	29
7.2.2. Rezultati i rasprava.....	30
8. VJEŽBE OPUŠTANJA S PLESNIM POKRETIMA.....	36
8.1. Uključivanje vježbi u nastavu književnosti.....	36
8.2. Opis vježbi.....	37

9. METODIČKI OPIS RADA PLESNO-KNJIŽEVNE DRUŽINE NA <i>PLESPELJUGI</i>	45
9.1. Organizacija susreta	46
9.2. Kostimografija i scenografija.....	48
9.3. Plespeljuga	49
9.4. Mali savjetnik	50
10. ZAKLJUČAK	51
11. POPIS LITERATURE	53
12. PRILOZI	55

1. UVOD

Budući da je plesna umjetnost poprilično zanemarena u odgoju i obrazovanju u odnosu na ostale umjetnosti, ovim se diplomskim radom žele prikazati načini uključivanja plesa u nastavu književnosti ukazivanjem na njegove dobrobiti na kognitivnom, afektivnom i psihomotoričkom području. Cilj je rada ispitati stavove učenika prema plesnoj umjetnosti u nastavi književnosti i iznijeti metode kojima se mogu povezati dvije umjetnosti u nastavi književnosti: plesna umjetnost i književnost te na taj način obogatiti nastava koja kao takva pruža cjeloviti razvoj učenika.

U uvodnome dijelu rada teorijski se definira plesna umjetnost, povijest i podjela plesova i navodi kratki prikaz dviju važnih plesnih ličnosti, Isadore Duncan (1877.–1927.) i Rudolfa Labana. Treće poglavlje opisuje utjecaj plesa na razvoj učenika najprije navodeći dobrobiti plesne umjetnosti, zatim definirajući učenje pokretom i njegovu važnosti te kreativne učinke i odgojnu funkciju plesa. Nakon toga slijedi poglavlje koje objašnjava povezivanje umjetnosti u nastavi s prikazom odgojnih učinaka pokreta na umjetnički odgoj i usvajanje umjetničkih jezika. U istome poglavlju definira se kreativni ples i njegov učinak na razvoj mentalnih i fizičkih sposobnosti učenika i zastupljenost uključivanja plesa u školskom kurikulumu. U petome poglavlju analizira se motiv plesa i lik plesača u književnosti na temelju književnog predloška Ive Andrića (Aska) i Ranka Marinkovića (Glorija).

Praktični dio rada obuhvaća anketno istraživanje koje je provedeno u dvama razredima osnovne škole u Osijeku i dvama razredima srednje škole u Vinkovcima, s uzorkom od sto učenika. Rezultati istraživanja donose stavove učenika o plesnoj umjetnosti u nastavi književnosti. Nakon toga slijedi opis plesno-književnih metoda s metodičkim istraživanjem koje je održano u osmom razredu osnovne škole u Osijeku. Rezultati metodičkog istraživanja podijeljeni su u dva dijela: prije održavanja sata s plesno-književnim metodama i nakon njegova održavanja. Istraživanjem se ispitao stav učenika o plesno-književnim metodama, u kojoj mjeri bi ih htjeli primjenjivati u budućoj nastavi te koje su im se metode svidjele, a koje nisu. Osmo poglavlje opisuje vježbe opuštanja s plesnim pokretima i načine njihova uključivanja u nastavu književnosti. Nadalje slijedi metodički opis rada plesno-književne družine na *Plespeljugi* s opisom same organizacije susreta, kostimografije i scenografije. Zaključak donosi sintezu cijeloga rada sa sažetim rezultatima istraživanja.

2. PLESNA UMJETNOST

Estetska, komunikativna, odgojno-obrazovna, kognitivna, zabavna samo su neke od funkcija umjetnosti koje potpunu afirmaciju doživljavaju u plesnoj umjetnosti (Bijelić, 2006:24). Ples je *umjetnost harmonična pokreta tijela u ritmičkom slijedu*.¹ Riječ ples upotrebljava se za pokret ljudskog tijela kada je riječ o vrsti umjetnosti. Dakle, definiranje plesa uvijek polazi od umjetnosti, ali ples je isto tako i sport i zabava i igra. Važnost plesne umjetnosti ističu brojni teoretičari plesa poput Isadore Duncan (1877.–1927.) i Rudolfa Labana smatrajući ju praisvorom svih ostalih umjetnosti (Bijelić, 2006:24-25). Isto tako u definiranju plesne umjetnosti ističe se i njezino kreativno stvaralačko izražavanje. *Ples je usklađeno gibanje tijela u prostoru i ubraja se u područje kreativnog ljudskog izražavanja* (Mikulić, Prskalo, Runjić, 2007:456). Plesna umjetnica Ana Maletić ističe da ples kao duhovna djelatnost nosi pečat stvaratelja i slikanje osjeta s intelektom u svrhu estetskog vrednovanja (Bijelić, 2006:25). Prema navedenim definicijama, ples je univerzalni jezik za izražavanje emocija, poticanje stvaralaštva i svojevrsna spona između odgoja i obrazovanja.

2.1. Povijest plesa

Već na paleolitičkim špiljskim crtežima postoje prvi dokazi o plesu što znači da je već tada ples zauzimao značajno mjesto u životu ljudi. U primitivnoj zajednici ples je prvo imao ritualno značenje. Pokreti i kretnje koje su izražavali bili su grubi s elementima divljaštva jer su ih iskazivali cijelim svojim duhom i tijelom i upravo je time ostvarena umjetnička dimenzija plesa tadašnje zajednice. U starome vijeku ples je i dalje imao obredni karakter, ali svaka je zajednica imala svoj ples po kojem je bila prepoznatljiva. U srednjem vijeku Crkva se protivila običaju plesanja pa se ono zadržalo samo u zatvorenim prostorima iz čega su proizašli dvorski plesovi. Unatoč crkvenom protivljenju, razvoj plesa u kasnom srednjem vijeku može se podijeliti u tri pravca: narodne igre i plesovi, plesovi na dvoru i gradske igre. Epoha renesanse predstavlja procvat i za ples i to u dva pravca: ples seljaka i zanatlija i ples aristokracije na dvoru, a pojavljuju se i prvi koraci baletne umjetnosti. S početkom baroka ples poprima nove elemente, dok društveni plesovi (menuet, flamenko) karakteriziraju ovu epohu. Razvoj baleta nastavlja se u rokokou, a plesači svoje koreografije pokazuju u plesnim dvoranama. Realizam unosi brojne plesne okrete i lake poskoke, dok romantizam naglasak stavlja na slobodu kretanja pa valcer doživljava svoj procvat.

¹ Citirano prema: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48704> (12.07.2021.)

Dvadeseto stoljeće donosi pregršt novina u stilu, tehnici i elementima plesa te nove plesove poput foxtrota i tanga. Idućim stoljećem zavladaše latinskoamerički plesovi (mambo, bolero, rumba, cha-cha-cha). Ples se iz plesnih dvorana prebacio na ulicu i disko klubove (Bijelić, 2006:26-32).

2.2. Podjela plesova

Postoje različite podjele plesova s brojnim vrstama i podvrstama. Međutim u nastavku će biti prikazana podjela prema Snežani Bijelić koja je vrlo detaljna i pregledna.

Narodni se plesovi promatraju kao dio narodnog stvaralaštva i dijelom su najstarije narodne umjetnosti pa samim time dobivaju na posebnom značenju (Bijelić, 2006:36). Nekoliko je podjela narodnih plesova: prema glazbenoj pratnji, prema spolu (mješoviti, ženski i muški plesovi) i prema obliku plesanja (solo ples, kolo, ples u paru, ples u trojkama...) (Bijelić, 2006:37). Hrvatska se može pohvaliti bogatom plesnom tradicijom koju i dalje njeguje te je vrlo raznolika i heterogena (Mikulić, Prskalo, Runjić, 2007: 455).

Društveni plesovi nastali su pojavom prvih društvenih zajednica i bili sastavnim dijelom života ljudi, a njihova se vrijednost zadržala do danas (Bijelić, 2006:60). Dijele se na: standardne plesove (branl, pavana, menuet, gavot, poloneza, valcer, polka, kvadril), sjevernoameričke plesove (jazz, blues, foxtrot, rock and roll, twist...), latinskoameričke plesove (bolero, merengue, rueda, lambada, macarena, la conga, salsa, mambo, cha-cha-cha,...), suvremene ili moderne društvene plesove (step, show dance, jazz dance, trbušni ples, balet, akrobatski ples, moderni ples, disco dance, hip-hop, break dance, plesovi u paru...) (Bijelić, 2006:60-75).

U podjeli su izostavljena dva plesa – bachata i kizomba – koji postaju sve popularniji i neizostavni su dio svih plesnih događaja. Bachata pripada latinskoameričkim plesovima, a kizomba modernim društvenim plesovima. Bachata i kizomba društveni su plesovi nastali u prošlom stoljeću koji se danas plešu u cijelome svijetu i u svim plesnim školama.

Sportski ples poseban je spoj umjetnosti i sporta, složenih plesnih struktura i estetskog dojma uz određena pravila izvođenja. U okviru sportskog plesa postoje natjecanja u: standardnim plesovima (engleski valcer, tango, quickstep, bečki valcer, slowfox), latinskoameričkim plesovima (samba, cha-cha-cha, jive, rumba, paso doble), kombinaciji (latino i standardni plesovi zajedno) i plesom u formacijama (Bijelić, 2006:81-106).

Standardni plesovi najbolji su oblik rekreacije i rasonode u zatvorenom te su oblik psihičke i tjelesne rekreacije koji prednjači u sportskim aktivnostima. Brzo su postigli veliko zanimanje, bez ikakvih reklama, kao natjecateljski sport (Moore, 2010:1). Latinskoamerički plesovi ne odnose se samo na latinskoameričko područje nego povezuje latinsko i američko, odnosno europsku, crnačku (afričku) i indijansku kulturu (Bijelić, 2006:96). Istočna Hrvatska sve do 1999. godine nije bila zastupljena u natjecateljskom plesu, a tek kada je osnovan Plesni klub *D&D* koji je 2000. godine postao punopravna članica Hrvatskog sportskog plesnog saveza, doveo je sportski ples i u izostavljeni dio Hrvatske.

Umjetnički ples dijeli se na klasični i suvremeni balet. Razvio se u Italiji u epohi renesanse i baroka. Grci su posebno zaslužni za razvoj baleta jer su svojom plesnom umjetnošću bili ispred naroda svoga vremena. Temelje suvremenog baleta postavila je Isadora Duncan (1877.–1927.) uvodeći zakon slobodne plastičnosti i oslobađajući pokret stroge forme (Bijelić, 2006:122-143).

2.3. Isadora Duncan – pjesnikinja plesa

Isadora Duncan (1877.–1927.) plesačica je „izvan okvira“ koja je postavila temelje suvremenog plesa. Ne poštujući nikakva stroga pravila, Isadora plesu daje novu dimenziju umjetničkog stvaranja. Ljudsku ljepotu naglašava umjetničkom dimenzijom plesa, naglasak stavlja na jednostavnost i slobodu izvedbe. A. G. Matoš među prvima je prepoznao Isadorinu izvanrednost i originalnost i nazvao ju preporoditeljicom modernog plesa, a njezinu izvedbu renesansom plesanja. Stvarajući na prijelazu 19. u 20. stoljeće postigla je svjetsku slavu ostajući zapamćena kao pjesnikinja plesa (Đurinović, 1996:5-8), a njezin rad nastavila je njezina sestra (Mandukić, 1990:7).

2.4. Rudolf Laban – umjetnost pokreta

Rudolf Laban, teoretičar, umjetnik i učitelj, bavio se problematikom ljudskog pokreta. Labanova učenja, osim u plesnoj i koreografskoj umjetnosti, primjenjivala su se u odgoju i obrazovanju scenskih umjetnika te u rekreaciji (Maletić, 1983:8). „Umjetnost pokreta“ naziv je za sva Labanova učenja koja je podijelio u 16 tema. Prvih osam tema umjetnosti pokreta predstavlja osnovne teme koje upućuju u stvaralačku djelatnost, a sljedećih osam tema predstavlja nadgradnju, one su produbljene i proširene te namijenjene starijim uzrastima (Maletić, 1983: 13-17).

3. UTJECAJ PLESA NA RAZVOJ UČENIKA

Sjedilački način života i razvoj tehnologije negativno utječu na zdravlje čime se narušava antropološka značajka ljudi (Ladešić, Mrgan, 2007:306). Prema istraživanju o zdravstvenom ponašanju učenika koje je provedeno u suradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom objavljenom 2020. godine, Hrvatska je osma zemlja po redu kod učenika u dobi od 13 godina koji imaju prekomjernu tjelesnu masu i debljinu.² Škola kao odgojno-obrazovna ustanova trebala bi omogućiti učenicima kvalitetnu tjelesnu aktivnost uključujući ju što više u nastavu. *Redovita tjelesna aktivnost iznimno je važna za pravilan rast i razvoj djece i omladine, a usvojena navika redovite tjelesne aktivnosti ostaje i u odrasloj dobi.*³

3.1. Dobrobiti plesne umjetnosti

Plesni izričaj kao društvena i odgojna vrijednost u suvremenom životu ima posebno značenje koje se očituje u poboljšanju svih segmenata motoričkih sposobnosti koji uključuju: fleksibilnost, snagu, ravnotežu, brzinu i koordinaciju (Ladešić, Mrgan, 2007:306). Osim na poboljšanje motoričkih sposobnosti *ples značajno utječe na učvršćivanje zdravlja i formiranje brojnih društvenih vrijednosti, osjećaja slobode, razvoja umjetničkog doživljaja, posjeduje brojne obrazovne vrijednosti u formiranju navika i novih motoričkih stereotipa* (isto:306). Upravo zbog svog cjelovitog utjecaja ples *značajno pridonosi uravnoteženosti mentalnih i motoričkih sposobnosti, i svojim raznovrsnim sadržajima pridonosi dobrom raspoloženju, potiče ili smiruje emocije* (isto:306). Ples je aktivnost namijenjena svim uzrastima pa se *uspješno može primjenjivati u treningu kardiovaskularne i respiracijske izdržljivosti te kod redukcije tjelesne težine* gdje je vidljiv još jedan pozitivan utjecaj – na funkcionalne sposobnosti (isto:308). Psihomotorika je važna za čovjekovu ličnost jer je uvjetovana emocionalnom sferom ličnosti te je utvrđena veza psihomotorike i spoznaje (Bognar, Matijević, 2005:120-121) što posebno dolazi do izražaja u plesu. Budući da je ples sportska aktivnost, škola bi trebala *razvijati koncepciju sporta koji će biti u službi zdravlja ljepote tijela i pokreta, druženja, suradnje i zajedništva među ljudima* (Bognar, Matijević, 2005:143). Plesna aktivnost upravo zbog svojih ritmičkih karakteristika povećava utjecaj na organizam plesnim koreografijama čime se postiže brža automatizacija određenih

² Citirano prema: Istraživanje o zdravstvenom ponašanju učenika (2020). Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, str. 9

³ Citirano prema: Istraživanje o zdravstvenom ponašanju učenika (2020). Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, str. 20

pokreta i intenzifikacija vježbanja (Ladešić, Mrgan, 2007: 308). Značajna je i psihološka učinkovitost plesa jer bavljenje plesom doprinosi smanjenju anksioznosti i depresivnih raspoloženja (Ladešić, Mrgan, 2007:309). Dvostruko djelovanje plesa koje uključuje izazivanje i smirivanje emocija poznato je još od davnina pa se to svojstvo plesa koristilo kao psihoterapija (Maletić, 1983:21). Stoga uključivanje plesne umjetnosti u škole ima brojne dobrobiti za učenike: *pomaže u razvitku tijela, njegovanju ljubavi i cijenjenju ljepote, potiče maštu i izaziva intelekt, produbljuje i poboljšava emocionalni život te razvija socijalne kompetencije* (Gazibara, 2016:191). Dobrobiti plesne umjetnosti mnogostruke su u svim područjima odgoja i obrazovanja.

3.2. Učenje pokretom

Budući da kognitivne sposobnosti u koje se ubraja i učenje nisu isključivo moždani procesi, nego procesi koji obuhvaćaju cijelo tijelo, ljudske kvalitete povezane s umom neodvojive su od tijela (Hannaford, 2007:15). Propriocepcija jest *tjelesni osjet za vlastiti položaj u prostoru*, često nazvan i „šestim čulom“, koji omogućuje istraživanje okoline razumijevajući je osjetilima u mišićima (Hannaford, 2007:48-49), a pomoću kretanja aktiviraju se mentalne sposobnosti, izražava znanje i razumijevanje (isto:107). Pravo učenje odnosi se na uspostavljanje smislenih veza te je jedino moguće pokretom, tj. fizičkim izražajem misli (isto:99-100). Dakle, bez pokreta nema ni učenja jer je svaki pokret ugrađen u mišiće i stvoren kretanjem te na taj način postoji čvrsta veza između mozga i tijela. Učenje kretanjem odvija se u malom mozgu koji je odgovoran za dinamiku pokreta i koordinaciju: *time kretanje dok učimo poboljšava učenje* (isto:110). Potpuno aktiviranje svih dijelova tijela i uma koje je moguće samo pokretom, omogućuje kreativno stvaranje (isto:106) što je zapravo i svrha ostvarenja svakoga čovjeka.

3.3. Kreativnost i ples

Kreativnost je stvaranje nečega novog ili originalnog što se manifestira na bilo kojem polju aktivnosti. Obično se definicija veže uz ličnost ili osobinu čovjekove sredine, a pod kreativnošću smatra se *davanje originalnih ideja, zauzimanje drugačijeg stanovišta ili nov način pristupa problemu, uspješan korak u nepoznato, otvorenost prema iskustvu, kombiniranju ideja ili uočavanje novih odnosa među pojavama* (Čandrlić, 1988:13). Kreativni učenici često su zanemareni u nastavnim procesima pa nemaju priliku za njegovanje svojih kreativnih osobina te samim time susprežu svoju kreativnost što može dovesti do ozbiljnih teškoća u učenju. U svakoj prijelaznoj fazi obrazovanja zapažen je pad kreativnosti, a kao rješenje ovoga problema navodi se omogućavanje ostvarivanja kreativnog razvoja u školi kako bi se spriječio negativan utjecaj škole

na razvoj dječje kreativnosti (Čandrilić, 1988:38). Suvremeno obrazovanje više ne daje prostor za samoaktualizirajuće potrebe jer guši kreativno izražavanje učenika što rezultira nemogućnošću punog izražaja (Bognar, Matijević, 2005:110-111). Kako bi učenici u potpunosti izražavali svoje kreativne osobine *moraju naučiti povezati stečena znanja i iskustva na nov način* što znači da je, prije svega, *nužno unijeti promjene u sistem obrazovanja nastavnika* (Čandrilić, 1988:49). Prema tome, uloga nastavnika od iznimne je važnosti jer je upravo njihova zadaća omogućiti svim učenicima izražavanje kreativnosti novim metodama učenja. Osim toga nastavnici moraju stvoriti motivirajuće razredno ozračje jer je ono preduvjet razvoja kreativnosti: *ukoliko kreativni učenik osjeti da njegove ideje, misli i reakcije, ako već ne budu prihvaćene, bar neće biti ismijane – on će ih izraziti* (Čandrilić, 1988:46). Uza sve to pozitivna pedagogija koja je *usmjerena na pozitivne potencijale sudionika odgojnog procesa doprinosi maksimalnom razvoju pozitivnih-autonomnih-stvaralačkih mogućnosti učenika* (Bognar, Simel, 2013:164). Nemoguće je razdvojiti intelekt, volju i emocije, odnosno odgoj i obrazovanje, a to je jedinstvo moguće samo tamo gdje čovjek kao slobodno biće stvara svoj svijet (Bognar, 2015:23). Plesna umjetnost u nastavnom procesu potaknut će razvijanje stvaralačkih sposobnosti učenika, *a u kojoj će mjeri škola realizirati stvaralačke sposobnosti učenika, između ostalog ovisi i o tome koliko su učenici aktivirani u nastavi* (Čandrilić, 1988:43). Ples je aktivnost kojom učenici mogu izraziti svu svoju kreativnost što im i treba biti omogućeno u svakom segmentu njihova razvoja.

3.4. „U plesu svaki učenik postaje džentlmen, a svaka učenica dama“

Ne smije se zanemariti i odgojna funkcija plesa koja je od iznimne važnosti za učenike svih uzrasta. Ples je aktivnost u kojoj učenici i učenice sudjeluju zajedno pa samim time usvajaju pravila asertivnog ponašanja, odnosno kako se pristojno odnositi jedni prema drugima. Nadalje da bi se učenici bavili bilo kojom vrstom plesa i izvodili plesne kretnje, moraju se osjećati ugodno u svome tijelu, ali i prostorijski gdje se nalaze što doprinosi razvoju pozitivne slike o sebi. Plesne manire koje se steknu u najranijoj dobi njeguju se uvijek i na taj način ples ima velik utjecaj na odgoj učenika. Pravila koja se koriste u plesu služe kako bi se svi osjećali dobro i ugodno, a pristojnim se ponašanjem nastoji dočarati ljepota plesa jer ples je mnogo više od samog kretanja. Budući da *odgoj u širem smislu obuhvaća sva tri područja: psihomotoričko, kognitivno i afektivno* (Matijević, Bilić, Opić, 2016:92), plesna umjetnost neprocjenjiva je za razvoj učenika te preobražava učenike u džentlmene, a učenice u dame.

4. POVEZIVANJE UMJETNOSTI U NASTAVI

4.1. Umjetnički odgoj

Umjetnost je svojevrsna spona između odgoja i obrazovanja koja se manifestira stvaralaštvom i kreativnošću. Odgojni učinci uvijek se ostvaruju nekim postupkom ili metodom kroz različite aktivnosti (Bognar, 2001:119). Predstavnici „pokreta umjetničkog odgoja“ prvi objašnjavaju odgojno-obrazovni proces kao umjetničku djelatnost i shvaćaju ga kao doživljajni proces (Bognar, Matijević, 2005:19). Stoga je umjetnički pristup *okrenut umjetnosti, razvoju ljudske spontanosti i kreativnosti* s posebnim naglaskom na znanju kao funkciji izražavanja doživljaja i komuniciranja uzimajući u obzir motoričke i radne sposobnosti kao način izražavanja doživljaja (Bognar, Matijević, 2005:19). Umjetnički pristup već u samome nazivu aludira na umjetničke sadržaje i umjetničko stvaralaštvo djece, dok su *tjelesne aktivnosti u funkciji razvoja ljepote tijela i pokreta te izražavanja unutarnjih osjećaja* (Bognar, Matijević, 2005:20). Pokret za umjetnički odgoj (1890 – 1914) donio je mogućnost dječjeg umjetničkog stvaralaštva te je sam umjetnički odgoj dobio posebno područje u stvaralaštvu, a u svim su predmetima naglašene umjetničke vrijednosti. Umjetnički odgoj u odgojno-obrazovnom procesu može biti: književni, likovni, filmski, glazbeni, scenski, plesni itd., ali nikako ne smije prevagnuti jedan ili se zanemariti drugi odgoj jer neće doći do željenih rezultata (Kajić, 1991:8). Međutim, umjetnički je odgoj danas zadržan samo u nekim alternativnim školama kao primjerice u waldorfskoj školi (Bognar, Matijević, 2005:58). U umjetničke jezike ubrajaju se: književni, glazbeni, likovni, scenski, filmski i plesni jezik čije je ovladavanje jedino moguće u društvenoj zajednici, dok se samo ovladavanje odnosi na bavljenje umjetnošću (isto:142). Kako bi se ovladalo umjetničkim jezicima, koji imaju posebno značenje u komunikaciji, potreban je angažman emocionalnih, intelektualnih i psihomotoričkih aktivnosti (isto:177).

4.2. Kreativni ples

Kreativni ples u Hrvatskoj postaje sve rašireniji u rekreativnim aktivnostima plesnih klubova, ali još nije dovoljno zastupljen u odgoju i obrazovanju hrvatskih škola kao u zapadnim zemljama. Naglasak se u kreativnom plesu stavlja na spontani pokret i kreativnost, a kao posebna vrsta plesa u odgoju i obrazovanju usmjeren je na dijete i njegovo razvijanje ličnosti (Gazibara, 2016:192). Razvoj kreativnog plesa svoje temelje postavlja u modernom odgojnom plesu (Gazibara,

2016:192) koji je formulirao Laban razradivši sve materijale svojih učenja ovom plesnom disciplinom za odgojne i obrazovne svrhe (Maletić, 1983:8-9). Moderni odgojni ples već je u prošleme stoljeću prepoznat kao kvalitetna metoda koja je postala dijelom nastavnog plana općeobrazovnih engleskih škola i sve je traženiji i u ostalim zapadnim zemljama (Maletić, 1983:10). Usmjeravajući se na sam proces plesa i iskustveni doprinos cjelovitog razvoja učenika (Gazibara, 2016:192), kreativni ples ne zahtijeva nikakvo predznanje ili godine treniranja, nego uključuje pokrete kojim se izražavaju misli i osjećaji (Bergmann, 1995:157). Ekspresija plesa ono je na čemu se temelji kreativni ples i samim time ima brojne terapijske učinke (isto:157). Učinak kreativnog plesa u terapijske svrhe uključuje stvaranje pozitivne slike o sebi, lakše izražavanje vlastitih emocija i razvoj samopouzdanja (isto:161). Kreativni ples ipak prije svega pripada umjetničkom području i kao takvo naglašava estetsku funkciju plesa svojim oblikom, dizajnom...(isto:158). Osim istaknute estetske funkcije *proces kreativnog plesa uključuje rješavanje problema, promatranje, analizu i kritičko mišljenje* (Gazibara, 2016:192). Primjenjivanjem plesnih pokreta potiče se pravilno držanje tijela, skladan morfološki razvoj, razvoj motoričkih sposobnosti i pravilan rad tjelesnih funkcija (Šumanović, Filipović, Sentkiralji, 2005:40) zbog čega je važno primjenjivati plesne strukture od što ranije dobi. Umjetnost pokreta disciplina je koja doprinosi razvoju i ravnoteži mentalnih i fizičkih snaga (Maletić, 1983:11). Sukladno s tim kreativni ples trebao bi zauzimati svoje mjesto u kurikulumu hrvatskih škola jednako kao i ostale umjetnosti kako bi učenici mogli potpuno zadovoljiti samoaktualizirajuće potrebe.

4.3. Plesna umjetnost i školski kurikulum

Već je spomenuto koje su dobrobiti uključivanja plesne umjetnosti u nastavi za razvijanje svih područja ljudske osobnosti i aktivnosti što je i prepoznato uključivanjem plesa u školski kurikulum. Školski kurikulum temeljni je dokument *koji polazi od kvalitete škole te zadovoljava potreba učenika i nastavnika kroz različite oblike nastave* (Gazibara, 2016: 193). Kvalitetni kurikulum škole trebao bi jednako zadovoljiti potrebe učenika, roditelja i učitelja (Jurić, 2005:185). Kako bi sve potrebe učenika, ali i nastavnika bile u potpunosti zadovoljene u nastavi, plesnoj umjetnosti potrebno je ostaviti jednako prostora kao i svim drugim umjetnostima u kurikulumu i na taj način njegovati interdisciplinarnost koja omogućuje potpuni razvoj učenika. Prema istraživanju Senke Gazibare (2016:194-196) o zastupljenosti plesne umjetnosti u školskim kurikulumima osnovnih škola na području Osječko-baranjske županije, najzastupljenije područje

plesne umjetnosti uočeno je u izvannastavnim aktivnostima (ritmika, folklor, plesna skupina) koje se češće pojavljuju u razrednoj, nego u predmetnoj nastavi. Interdisciplinarnost vidljiva je u kulturnoj i javnoj djelatnosti škole i u plesnim projektima, ali i dalje nije dovoljno razvijena s obzirom na iznimnu odgojnu vrijednost plesa (Gazibara, 2016:197-198). Rezultati istraživanja ipak pokazuju da ples nije zanemaren u školskim kurikulumima, ali postoji potreba za njegovim većim uključivanjem u predmetnoj nastavi (isto:199). Gazibara iznosi rješenje za nastavak razvojnog puta plesne umjetnosti koje podrazumijeva usavršavanje učitelja iz područja plesne umjetnosti, sudjelovanje na susretima plesnih grupa i uvođenje izborne nastave vezane uz ples (isto:199). Plesna umjetnost sastavni je dio kurikuluma slovenskih škola i vrtića te neprestanom edukacijom učitelja nastoje uključiti plesnu pedagogiju u sva područja odgoja i obrazovanja (Geršak, 2015:407-408). Uključivanje plesne umjetnosti u školski kurikulum zahtijeva razvoj novih kompetencija i usavršavanje učitelja u tom umjetničkom području (Gazibara, 2016: 194), ali integracija plesa u školske kurikulume nije nova pojava, a k tome danas je sve više stručnjaka koji se bave plesnom umjetnosti pa to ne bi trebalo predstavljati problem.

5. PLESNA UMJETNOST U KNJIŽEVNOSTI

Motiv plesa i lik plesača rijetko će se pronaći u književnosti pa tako i u dječjoj književnosti. Ne postoji literatura koja se bavi plesnim motivima, likovima plesača ili korpus djela u kojima se pojavljuje plesna umjetnost. Nadalje analizirat će se dva lika plesačica, Andrićeva Aska i Marinkovićeva Glorija s naglaskom na plesnoj funkciji u književnosti.

5.1. Aska

Andrićeva *Aska i vuk* alegorijska je pripovijetka s animalističkim likovima pa se može promatrati i kao basna jer se *životinjsko u basnama čita kao alegorija ljudskog, a pojedinačno gradi kao univerzalno* (Hamersak, Zima, 2015:328). Prikaz plesa kroz životinjski lik plahe ovčice naglašava moćnost umjetnosti kao medija. Već na početku priče prikazan je stav o plesnoj umjetnosti: *Put umetnosti uopšte je neizvestan, varljiv i težak, a igra je najteža i najvarljivija od svih umetnosti, čak ozloglašena i opasna stvar* (618)⁴. Vidljiva je majčina briga za svoju kćer i njezin životni put, ali ju više brine mišljenje drugih: *Šta će, najposle, kazati ceo ovaj naš ovčiji svet kad čuje da je moja ćerka pošla upravo tim putem?* (618) Početni je majčin strah opravdan jer odabir baleta kao životnog zanimanja nije čest izbor, a s obzirom na to da je Aska pokazivala nevjerojatan napredak, Aja je promijenila mišljenje: *Ona se pitala šta, na kraju krajeva, može biti ružno u umetnosti? A igra je najplemenitija od svih veština, jedina kod koje se služimo isključivo svojim rođenim telom* (619). Dobronamjernost majke Aje pokazala se pristankom da upiše Asku u baletnu školu. Odnos majke i Aske prikazan je kao pozitivan jer je Aska na kraju imala potpunu majčinu podršku da slijedi svoje snove. Međutim, Aska je već od rođenja bila nestašna i upravo ju je ta njezina nepažljivost dovela do opasnosti. Koliko je Aska živjela svoju strast, govori činjenica da je posljednje što bi htjela raditi bio ples: *Poslednji pokret mogao je biti samo igra* (619). I u trenutku kada je bila suočena sa smrću, Aski nije preostalo ništa drugo nego da izvodi svoj ples. Bila je svjesna da ne smije stati jer je zaokupila pozornost vuka koji se divio njezinim pokretima. Budući da je Aska svoj ples izvodila sa strašću i ljubavlju prema onome što radi, uspjela je prenijeti tu emociju i na vuka koji je svoju žrtvu promatrao drukčijim očima otkako je zaplesala: *i vukovo se čuđenje pretvaralo sve više u divljenje, stvar potpuno nepoznatu u vučijem rodu* (621). Askin ples kojim je pobijedila vuka nazvan je „ples sa smrću“, ali je ga je Aska uvijek nazivala „ples za život“. Njezin „ples za život“ nosi snažnu poruku o umjetnosti kao moćnom oružju: *igra se taj njen čuveni*

4 Citirano prema: Andrić, I. (2017). *Aska i vuk*. U: *Priče*. Beograd: Laguna. Sve citate iz navedenog djela u radu donosim tako da na kraju citata u zagradu stavljam broj stranice na kojoj se nalazi.

balet u kom umetnost i volja za otporom pobeđuju svako zlo, pa i samu smrt (623). Slijedeći svoje snove, upornošću, hrabrošću i vjerom, Aska je pobijedila zlo umjetnošću. Narančasta čitanka za osmi razred⁵ započinje odlomkom Andrićeve pripovijetke *Aska i vuk*. Upravo time što se nalazi na samome početku čitanke, predviđeno je da se obrađuje na početku godine kao motivacija za uspješan završetak osnovne škole i upis u srednju školu. Askin ples za život alegorija je, u ovome slučaju, pripreme za „pravi život“ gdje je djetinjstvo prikazano kao *razdoblje pripreme za pravi život* (Zima, 2011:63).

5.2. Glorija

Dramski tekst Ranka Marinovića opisuje život artistkinje Glorije i njezinu borbu s umjetnošću. Rođena kao Jagoda umjetničkog imena Glorija Fleche, a u samostanu nazvana sestra Magdalena, cijeli je svoj život posvetila plesu od kojeg na kraju i strada. Stav prema umjetnosti i plesačicama kao što je bila Glorija nije bio pozitivan, nego su svi osuđivali takvo bavljenje plesom: *taj cirkus, to mi se ne sviđa. Dama iz cirkusa, a? A što će biti, ako ti ta „čista duša“ napravi cirkus u crkvi?* (11)⁶ Osobito jer je plesala u cirkusu pa su je nazvali „cirkusantkinja“, a sam biskup nije vjerovao u njezin poziv zbog kojeg je otišla u samostan. Uz to sve i zbog svoga izgleda Glorija je doživljavala brojna nerazumijevanja: *Ona je neobično lijepa, no kao da nastoji prikriti tu svoju ljepotu iskrenom i nepatvorenom poniznošću* (12). Osuđena na neshvaćenost, u plesu je pronašla svoj mir, ali krajnji mir za nju je predstavljala jedino smrt. Umjetnost nije mogla u potpunosti ostvariti jer je bila prisiljena raditi pod svjetlima slave kojima ona nije pripadala. Prije svega, iako se čini da se Glorija nije imala snage suprotstaviti drugima i zauzeti za svoje mišljenje, ona je ipak prikazana kao pobjednica. Glorija je svjesno znajući da ju posljednji ples vodi u smrt, otplesala svoju koreografiju jer je to zadnje što je htjela raditi. Dok je Aska svojim plesom pobijedila smrt, Gloriju je njezin posljednji ples odveo u smrt: *Odjednom negdje odozgo, iz mraka, tihi, suzdržljivi Glorijin vrisak! Bachova fuga se svršava, udaljava, kao da odlazi zajedno s Glorijom* (60). Odveo ju je u smrt zbog nerazumijevanja najbližih i nedostatka njihove podrške. Njezin posljednji nastup predstavljao je borbu, ali ne borbu za život, nego za smrt jer je jedino tako mogla pobijediti i postići svoj cilj. Izvodeći svoj posljednji ples Glorija je pokazala svu svoju hrabrost i odlučnost kojima ih je naučio ples.

⁵ Levak, J., Močibob, I., Sandalić, Skopjak Barić, I. Narančasta čitanka, čitanka za osmi razred osnovne škole, Zagreb, Profil

⁶ Citirano prema: Marinković, R. Glorija. (https://kupdf.net/download/ranko-marinkovi-263-glorija_58e299c8dc0d605b698970f4_pdf). Sve citate iz navedenog djela u radu donosim tako da na kraju citata u zagradu stavljam broj stranice na kojoj se nalazi (12.07.2021.)

6. ANKETNO ISTRAŽIVANJE

6.1. Metode

Anketno istraživanje provedeno je u Osnovnoj školi Antuna Mihanovića Osijek i Ekonomskoj i trgovačkog školi Ivana Domca Vinkovci. Sudjelovalo je 100 učenika od kojih 56 učenica i 44 učenika, a uzorak je podijeljen na dvije skupine: 50 učenika osnovne škole i 50 učenika srednje škole. U osnovnoj školi anketirani su učenici dvaju šestih razreda, a u srednjoj školi učenici drugog i četvrtog razreda.

6.2. Cilj istraživanja

Cilj je istraživanja ispitati stavove učenika prema plesnoj umjetnosti u nastavi književnosti. Istraživanjem se željelo doznati koliko se učenika dosad susrelo s plesom u školi ili izvan nje, jesu li upoznati s dobrobitima plesnog izražavanja te u kojoj mjeri žele primjenjivati plesno-književne metode u nastavi. Polazna je pretpostavka da bi učenici u nastavi književnosti željeli češće primjenjivati plesno-književne metode, plesne pokrete i plesne koreografije. S obzirom na to da je učenik u središtu nastavnog procesa, u istraživanje su bili uključeni samo učenici i željeli su se ispitati samo njihovi stavovi o novim metodama kako bi se u budućoj nastavi uključivanje plesa moglo prilagoditi dobivenim rezultatima istraživanja.

Anketa se sastoji od 22 pitanja koja se mogu podijeliti u pet skupina:

1. pitanja o općim podacima (spol, škola) i pitanja kojima se željelo doznati jesu li se učenici bavili plesom, kojoj vrstom i koliko dugo te jesu li imali priliku plesati tijekom nastave, kada i pod kojim predmetom
2. pitanja kojima se želio ispitati učenikov stav o dobrobitima plesne umjetnosti u nastavi književnosti
3. pitanja kojima se željelo ispitati u kojoj bi mjeri učenici primjenjivali plesno-književne metode u nastavi književnosti uz opis pojedine metode
4. pitanja kojima se želio ispitati učenikov stav o plesno-književnim metodama u nastavi nakon što su u prethodnoj skupini pitanja navedeni primjeri metoda; isto tako još se jednom željelo ispitati povezanost plesa i književnosti s pretpostavkom značajnog poboljšanja rezultata nakon opisanih metoda

5. pitanja otvorenog tipa kojima se želio ispitati stav ispitanika o primjenjivanju plesne umjetnosti u nastavi

Druga se skupina pitanja sastojala od pet tvrdnji, a četvrta skupina od tri tvrdnje koje su ispitanici trebali brojačno procijeniti ovisno koliko se slažu s tvrdnjom (od 1 do 5). Brojevi su imali sljedeće značenje: 1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – slažem se, 5 – u potpunosti se slažem.

Treća se skupina pitanja sastojala od tri tvrdnje kojima su opisane plesno-književne metode. Ispitanici su trebali brojačno procijeniti u kojoj bi mjeri navedene tvrdnje primijenili u nastavi (od 1 do 5). Brojevi su imali sljedeće značenje: 1 – uopće ne bih primijenio/la, 2 – ne bih primijenio/la, 3 – niti bih niti ne bih primijenio/la, 4 – primijenio/la bih, 5 – u potpunosti bih primijenio/la.

Posljednja se skupina sastojala od pitanja otvorenog tipa gdje su ispitanici trebali upisati vlastiti odgovor i ostaviti svoj komentar za primjenjivanje plesno-književnih metoda, plesnih pokreta i plesnih koreografija u nastavi književnosti.

6.3. Rezultati

Pitanja i rezultati do kojih se došlo bit će prikazani tablično i grafikonom posebno za svaku skupinu pitanja. Iz prve skupine bit će izostavljena pitanja o spolu i školi jer su već navedeni u potpoglavlju *Metode*. Prvo će biti prikazani rezultati istraživanja s obzirom na osnovnu i srednju školu i sveukupno te će brojačno biti navedeni učenici i iskazan njihov postotak uz pojedini odgovor. Naposljetku će biti izdvojeni odgovori učenika koji su na 3. i 5 pitanje odgovorili potvrdno.

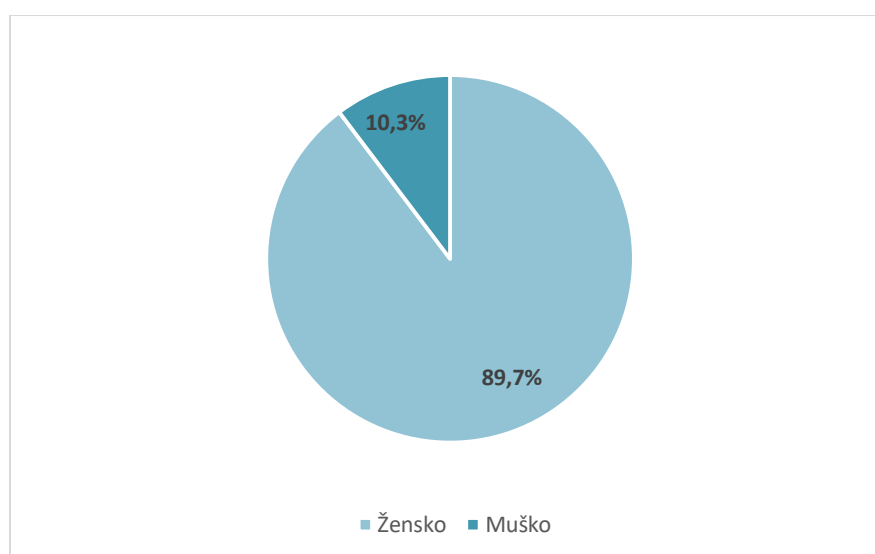
1. skupina pitanja

Tablica 1 – Rezultati 1. skupine pitanja

Pitanje	Osnovna škola		Srednja škola		Sveukupno	
	DA	NE	DA	NE	DA	NE
1. Jesi li se ikada bavio/la plesom?	19 – 38%	31 – 62%	20 – 40%	30 – 60%	39 – 39%	61 – 61%
2. Baviš li se sada plesom?	7 – 14%	43 – 86%	1 – 2%	49 – 98%	8 – 8%	92 – 92%

3. Jesi li imao/la priliku plesati tijekom nastave?	DA 42 – 84%	NE 8 – 16%	DA 25 – 50%	NE 25 – 50%	DA 67 – 67%	NE 33 – 33%
* Kojom vrstom plesa si se bavio/la?	<ul style="list-style-type: none"> - Salsom i bachatom. - Suvremenim plesom. - Jazz dance. - Standardnim plesovima. - Hip-hop. - Latinskoameričkim. - Breakdance. - Balet. - Ritmika. - Folklor. - Moderni ples. - Lyrical i commercial. 		<ul style="list-style-type: none"> - Valcer. - Tradicionalni i moderni. - Folklor. - Zumba. - Engleski i bečki valcer. - Latinskoamerički. - Jazz dance. 			
* Koliko godina si se bavio/la plesom?	<ul style="list-style-type: none"> - 1 godina. - 1-2 godine. - 3 godine. - 4 godine. - Oko 5. - 6 godina. - 7-8 godina. - 10 godina. 		<ul style="list-style-type: none"> - 1 god. - Dvije godine. - 3 godine. - 5 godina. - 7 godina. - 9 godina. - 10 godina. - 11 godina. - 14 godina. 			
* U kojem si razredu plesao/la tijekom nastave?	<ul style="list-style-type: none"> - 6. razredu - U 4. razredu. - U 3. razredu. 		<ul style="list-style-type: none"> - Osmi, prvi i drugi srednje. - u 6. - U srednjoj školi svake godine. - U 7. razredu. - U osnovnoj školi. 			

* Pod kojim predmetom si plesao/la?	- Pod tjelesnim. - Hrvatskim, engleskim i vjeronaukom. - Sat razrednika i tjelesni.	- Tjelesni. - Sat razrednika. - Glazbeni, sat razrednika, tjelesni, engleski. - Pod velikim odmorom.	
-------------------------------------	---	---	--

Grafikon 1 – Učenici koji su se bavili plesom prema spolu

Prvom skupinom pitanja željelo se doznati jesu li se učenici dosad susreli s plesnom umjetnosti i jesu li imali priliku plesati tijekom nastave. Prema prikupljenim podacima može se zaključiti da se podjednako učenika osnovne i srednje škole bavilo plesom, ali da se ipak više učenika osnovne škole još uvijek bavi nekom vrstom plesa. Zanimljivo je da potvrđan odgovor o bavljenju plesom čini gotovo 90% učenica te samo 10% učenika. Učenici srednje škole koji su se bavili plesom većinski su se bavili folklorom, dok osnovnoškolci prednjače u bavljenju suvremenim plesom i standardnim i latinskoameričkim plesovima. Vidljiva je razlika među učenicima osnovne i srednje škole gdje je mnogo više učenika osnovne škole imalo priliku plesati tijekom nastave što znači da se odnos prema plesnoj umjetnosti pozitivno mijenja pa većina mlađe generacije ima priliku susresti se s plesnom umjetnosti u nastavi. Većina se učenika susrela s plesom pod tjelesnom i zdravstvenom kulturom i to u 6. razredu, a samo je nekoliko učenika osnovne škole navelo hrvatski jezik kao odgovor. Ipak, više se od polovice učenika izjasnilo da je imalo priliku plesati u nastavi što su vrlo pozitivni rezultati istraživanja.

2. skupina pitanja

Tablica 2 – Rezultati 2. skupine pitanja

Pitanje	Osnovna škola	Srednja škola	Sveukupno
1. Ples i književnost moguće je povezati.	1 – 6 (12%)	1 – 2 (4%)	1 – 8 (8%)
	2 – 11 (22%)	2 – 8 (16%)	2 – 19 (19%)
	3 – 6 (12%)	3 – 18 (36%)	3 – 24 (24%)
	4 – 13 (26%)	4 – 11 (22%)	4 – 24 (24%)
	5 – 14 (28%)	5 – 11 (22%)	5 – 25 (25%)
2. Bavljenje plesom dobro je za moje zdravlje.	1 – 3 (6%)	1 – 2 (4%)	1 – 5 (5%)
	2 – 2 (4%)	2 – 3 (6%)	2 – 5 (5%)
	3 – 8 (16%)	3 – 12 (24%)	3 – 20 (20%)
	4 – 12 (24%)	4 – 14 (28%)	4 – 26 (26%)
	5 – 25 (50%)	5 – 19 (38%)	5 – 44 (44%)
3. Bolje bih se osjećao/la ako bih imao/la priliku plesno se izraziti u nastavi.	1 – 8 (16%)	1 – 8 (16%)	1 – 16 (16%)
	2 – 9 (18%)	2 – 9 (18%)	2 – 18 (18%)
	3 – 9 (18%)	3 – 23 (46%)	3 – 32 (32%)
	4 – 14 (24%)	4 – 6 (12%)	4 – 20 (20%)
	5 – 10 (20%)	5 – 4 (8%)	5 – 14 (14%)
4. Smatram da bih se mogao/la lakše izraziti pokretom (plesom) nego verbalno (riječima).	1 – 10 (20%)	1 – 11 (22%)	1 – 21 (21%)
	2 – 9 (18%)	2 – 13 (26%)	2 – 22 (22%)
	3 – 10 (20%)	3 – 14 (28%)	3 – 24 (24%)
	4 – 13 (26%)	4 – 5 (10%)	4 – 18 (18%)
	5 – 8 (16%)	5 – 7 (14%)	5 – 15 (15%)
5. Izvođenjem vježbi opuštanja s plesnim pokretima nekoliko minuta prije ispita smanjilo bi mi stres pri pisanju samoga ispita.	1 – 6 (12%)	1 – 11 (22%)	1 – 17 (17%)
	2 – 6 (12%)	2 – 0 (0%)	2 – 6 (6%)
	3 – 13 (26%)	3 – 19 (38%)	3 – 32 (32%)
	4 – 16 (32%)	4 – 11 (22%)	4 – 27 (27%)
	5 – 9 (18%)	5 – 9 (18%)	5 – 18 (18%)

U drugoj se skupini pitanja željelo doznati u kojoj se mjeri učenici slažu s određenim tvrdnjama na ljestvici od 1 do 5. Prva tvrdnja: *Ples i književnost moguće je povezati* namjerno je stavljena prva u ovoj skupini pitanja, ali i ponovljena u zadnjoj tvrdnji 4. skupine pitanja. Pretpostavka je bila da će se potvrditi poboljšanje, odnosno da će ispitanici brojčano više ocijeniti posljednje navedenu tvrdnju, osobito nakon 3. skupine pitanja kada će biti i navedeni načini na koje se mogu povezati dvije umjetnosti. Vidljiva je razlika u odnosu na osnovnu i srednju školu u prve četiri tvrdnje. Osnovnoškolci su svakoj tvrdnji dali veću brojčanu vrijednost nego srednjoškolci. Najveća je razlika vidljiva u drugoj i trećoj tvrdnji pa se može zaključiti da su učenici osnovne škole svjesniji pozitivnog utjecaja plesa na zdravlje, ali isto tako bolje bi se osjećali kada bi imali priliku plesno se izraziti u nastavi nego učenici srednje škole. Zabrinjavajuće je da mnogo učenika ostalo suzdržano zaokruživši 3 – niti se slažem niti se ne slažem.

3. skupina pitanja

Tablica 3 – Rezultati 3. skupine pitanja

Pitanje	Osnovna škola	Srednja škola	Sveukupno
1. Krasnoslovljenje (recitiranje) lirske pjesme plesnom koreografijom i povezivanje stihova s pokretima.	1 – 5 (10%)	1 – 5 (10%)	1 – 10 (10%)
	2 – 5 (10%)	2 – 9 (18%)	2 – 14 (14%)
	3 – 16 (32%)	3 – 17 (34%)	3 – 33 (33%)
	4 – 12 (24%)	4 – 15 (30%)	4 – 27 (27%)
	5 – 12 (24%)	5 – 4 (8%)	5 – 16 (16%)
2. Prepričavanje lektire plesnim pokretima i igrama.	1 – 6 (12%)	1 – 10 (20%)	1 – 16 (16%)
	2 – 5 (10%)	2 – 7 (14%)	2 – 12 (12%)
	3 – 14 (28%)	3 – 15 (30%)	3 – 29 (29%)
	4 – 12 (24%)	4 – 14 (28%)	4 – 26 (26%)
	5 – 13 (26%)	5 – 4 (8%)	5 – 17 (17%)
3. Vlastito osmišljavanje jednostavne koreografije kako bi povezo/la i naučio/la ime pisca i djela koje je napisao.	1 – 10 (20%)	1 – 10 (20%)	1 – 20 (20%)
	2 – 5 (10%)	2 – 6 (12%)	2 – 11 (11%)
	3 – 11 (22%)	3 – 11 (22%)	3 – 22 (22%)
	4 – 11 (22%)	4 – 17 (34%)	4 – 28 (28%)
	5 – 13 (26%)	5 – 6 (12%)	5 – 19 (19%)

Trećom skupinom pitanja željelo se ispitati u kojoj bi mjeri ispitanici primijenili opisane plesno-književne metode u nastavi. I u ovoj skupini pitanja vidljiva je razlika u odnosu na osnovnu i srednju školu jer su učenici osnovne škole dali veće brojčane vrijednosti svakoj metodi. Prema prikupljenim podacima može se zaključiti da su učenici svaku metodu podjednako vrednovali. Jedino je vidljiva značajnija razlika u trećoj tvrdnji gdje je čak 17 učenika srednje škole zaokružilo 4 – primijenio/la bih u odnosu na osnovnu školu gdje je istu brojčanu vrijednost dalo 11 učenika.

4. skupina pitanja

Tablica 4 – Rezultati 4. skupine pitanja

Pitanje	Osnovna škola	Srednja škola	Sveukupno
Učenjem pomoću plesno-književnih metoda nastava bi bila zanimljivija.	1 – 4 (8%)	1 – 3 (6%)	1 – 7 (7%)
	2 – 7 (14%)	2 – 2 (4%)	2 – 9 (9%)
	3 – 6 (12%)	3 – 11 (22%)	3 – 17 (17%)
	4 – 22 (44%)	4 – 21 (42%)	4 – 43 (43%)
	5 – 11 (22%)	5 – 13 (26%)	5 – 24 (24%)
Češće bih sudjelovao/la u nastavi ako bi se primjenjivale plesno-književne metode.	1 – 3 (6%)	1 – 5 (10%)	1 – 8 (8%)
	2 – 7 (14%)	2 – 5 (10%)	2 – 13 (13%)
	3 – 13 (26%)	3 – 15 (30%)	3 – 28 (28%)
	4 – 17 (34%)	4 – 14 (28%)	4 – 31 (31%)
	5 – 10 (20%)	5 – 10 (20%)	5 – 20 (20%)
Ples i književnost moguće je povezati.	1 – 3 (6%)	1 – 3 (6%)	1 – 6 (6%)
	2 – 3 (6%)	2 – 4 (8%)	2 – 7 (7%)
	3 – 17 (34%)	3 – 14 (28%)	3 – 31 (31%)
	4 – 12 (24%)	4 – 11 (22%)	4 – 23 (23%)
	5 – 15 (30%)	5 – 18 (36%)	5 – 33 (33%)

U četvrtoj se skupini pitanja željelo ispitati u kojoj se mjeri ispitanici slažu s tvrdnjama o plesno-književnim metodama i zadnjom tvrdnjom koja je ponovljena iz druge skupine pitanja. Prema navedenim podacima zaključuje se da nema značajnijih razlika s obzirom na stavove učenika osnovne i srednje škole. Očekivano poboljšanje rezultata u odnosu na ponovljenu tvrdnju potvrđuje se, i to posebice na brojčanu vrijednost 5 gdje je u prvoj tvrdnji bilo 25 učenika, a u ponovljenoj 33.

5. skupina pitanja

Posljednja skupina pitanja sastoji se od dva pitanja. Odgovori na prvo pitanje bit će prikazani u tri skupine: *bih*, *ne bih* i *možda* jer su ispitanici tako odgovarali. Kako bi bilo preglednije, drugo pitanje koje je otvorenog tipa bit će prikazano u posebnim tablicama za osnovnu i srednju školu.

Tablica 5 – Rezultati 5. skupine pitanja

Pitanje	Osnovna škola			Srednja škola			Sveukupno		
	BIH	NE BIH	MOŽDA	BIH	NE BIH	MOŽDA	BIH	NE BIH	MOŽDA
Bi li htio/la u nastavu književnosti češće primjenjivati plesne pokrete, plesne koreografije i plesno-književne metode?	33 – 66%	6 – 12%	11 – 22%	22 – 44%	18 – 36%	10 – 20%	55 – 55%	24 – 24%	21 – 21%

Pitanje	Osnovna škola		
	BIH	NE BIH	MOŽDA
Objasni svoj odgovor!	<ul style="list-style-type: none"> - Možda bi mi plesnim pokretima bilo lakše nešto zaključiti ili možda bi mi bilo lakše opustiti se u nastavi i slobodno odgovarati. - Bilo bi zanimljivije. - Htio bi to češće primjenjivati jer smatram da plesno-književne 	<ul style="list-style-type: none"> - Jer se ne bi mogli koncentrirati i naviknuti na novi način učenja. - Ne osjećam se ugodno plešući pred drugima. - Ne bi bilo zanimljivo. - U nastavi književnosti treba biti književnost. - Zato što je jako čudno. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nekad sam umoran, nekad ne. - Ovisi o gradivu i djelu. - Zabavno je, ali nije za moj stil. - Zato što mislim da je važno, ali me ne zanima toliko.

	<p>metode mogu pomoći u razvoju tvoje mašte.</p> <p>- Tako bi bilo zanimljivije i umjesto riječima bi mogli izraziti emocije ili bilo što plesom što bi bilo još bolje i izražajnije.</p> <p>- Voljela bih zato što kroz pokret sve je lakše zapamtiti, ples nas opušta i daje nam mir.</p>	<p>- Ne volim plesanje.</p> <p>- Jer nekad zna biti naporno.</p> <p>- Mrzim plesati.</p>	<p>- Možda jer bi se razgibali, ali ne jer možda ne bi sve zapamtio.</p> <p>- Zato što bi mi u nekim književnim djelima bilo lakše to prikazati plesnim pokretima, a u nekima ne.</p>
--	---	--	---

Pitanje	Srednja škola		
Obrazloži svoj odgovor!	<p>BIH</p> <p>- Bilo bi dobro jer bi se nekad nešto lakše moglo dočarati tijekom gradiva.</p> <p>- Mislim da bi na ovaj način zapamtio više toga iz obrađenog gradiva.</p> <p>- Smatram da treba probati nešto novo i bilo bi zanimljivo.</p> <p>- Sada to uopće ne činimo! Bilo bi zanimljivije i lakše bi učili.</p> <p>- Bolje bih se osjećala pod nastavom.</p> <p>- Nastava bi bila zanimljiva i možda bismo otkrili novi talent koji nismo uspjeli pronaći do sada.</p>	<p>NE BIH</p> <p>- Ja osobno ne volim ples, tj. ne vidim se u tome i zato sam više protiv nego za!</p> <p>- Zato što se ne mogu opustiti pred drugima, ne volim kad me razred gleda kako plešem.</p> <p>- Mislim da se književnost i ples mogu povezati, ali bih ja to izbjegavala jer sam sramežljiva i ples je nešto što čuvam za najbliže, ne za cijeli razred i profesore jer se ne mogu opustiti.</p> <p>- Ples mi nije jača strana.</p>	<p>MOŽDA</p> <p>- Možda češće u osnovnoj školi.</p> <p>- Sve ideje se čine zanimljive, ali možda za osnovnu školu.</p> <p>- Smatram da bi djeci u osnovnim školama bilo zanimljivije, a zrelijim osobama u srednjim školama taj način nastave bio bi dosadan.</p> <p>- Ne bih ovakav način primjenjivala uvijek, te bih</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Zbog opuštanja i zanimljivog sata. - Voljela bih da u nastavi možemo plesati jer se nekada kroz ples mogu bolje izjasniti nego riječima i pokazati kako se osjećam te zato što ples smatram veoma važnim u životu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ne volim plesati, osim kad me cura natjera u noćnom klubu. - Bolje bi se primjenjivalo pod drugim predmetima. 	<p>razdvojila one koji se slažu s ovakvim načinom i one koji ovo ne podržavaju.</p>
--	---	--	---

Iz navedenih podataka može se zaključiti da bi više od polovice učenika htjelo primijeniti ples u nastavi književnosti, ali ima ih i prilično neodlučnih oko 20% te 25% ispitanika ne bi htjelo primjenjivati plesne pokrete i koreografije te plesno-književne metode. Također je vidljiva razlika među učenicima osnovne i srednje škole jer samo 12% učenika osnovne škole ne bi htjelo primjenjivati ples dok bi ih 66% htjelo primjenjivati. Učenici koji su odgovorili potvrdno prepoznali su važnost plesne umjetnosti za nastavu, ali i za izražavanje emocija pokretom. Čak su i učenici srednje škole naveli da bi se bolje osjećali pod nastavom, više zapamtili te bi im bilo zanimljivo i mogli bi se lakše opustiti. U obrazloženju odgovora učenici koji pripadaju kategoriji *ne bih* kao razlog najčešće su naveli da ne vole plesati ili da se ne osjećaju ugodno plešući pred drugima te su slične razloge naveli i učenici srednje škole. Učenici srednje škole za obrazloženje odgovora *možda* naveli su da bi navedene metode bile primjenjivije u nastavi osnovne škole.

6.4. Rasprava

Treba dopustiti učenicima da se izražavaju pokretom, osobito onima kojima se na taj način lakše izraziti. Većina učenika koja se bavila plesom ili se još uvijek bavi izjasnili su se da im se lakše izraziti pokretom nego riječima i da bi htjeli primjenjivati plesno-književne metode u nastavi. Iznenadjujući su neki odgovori muških ispitanika koji također podržavaju plesnu umjetnost u nastavi, ali iznenadjujući su i oni odgovori učenika koji se ne osjećaju ugodno plešući pred drugima na čemu bi trebalo što prije raditi. Svaki učenik se treba osjećati ugodno u svome tijelu bez obzira na to gdje se nalazi.

Pozitivan je rezultat da se sve mlađe generacije imaju priliku susresti s plesom u nastavi. Čak 84% učenika osnovne škole upoznao je plesnu umjetnost i to najčešće pod nastavom tjelesne i zdravstvene kulture, dok je polovica učenika srednje škole imala priliku plesati.

Dobiveni rezultati podsjetnik su svim učiteljima da učenici uvijek žele isprobati nešto novo, žele sudjelovati u tome i dati povratnu informaciju. Sami učenici prepoznali su dobrobiti plesa za zdravlje, pokazali su zanimanje za plesnu umjetnost u nastavi književnosti te su priznali svoje strahove da pred drugima ne bi mogli pokretom izraziti osjećaje. Oni učenici koji su već uplovili u svijet plesa znaju da ples opušta i daje mir, odnosno kako je jedna učenica navela: *kroz pokret je sve lakše napraviti jer nas ples opušta i daje nam mir*. Ipak, onom tko se dosad nije susreo s plesom u izvannastavnim aktivnostima treba imati priliku to učiniti u nastavi književnosti, kao i sa svakom drugom umjetnosti. Jedan je ispitanik naveo: *ali bi puno energije potrošili, ali to je dobro jer to znači da se trudimo i dobro nam ide*. Integriranjem plesa u nastavu književnosti svakako bi potrošili mnogo više energije čime bi učenici bili motiviraniji za obavljanje svojih učeničkih obveza. Ispitanici su već sami naveli sve dobrobiti plesnog izražavanja: *lakše učenje i izražavanje svojih osjećaja, mogli bi izraziti svoje emocije ili bilo što plesom, mogli bi više svoje mišljenje pokazati na svoj način, lakše bih usvojila gradivo, brže bih učila...* Učenici su svjesni svih dobrobiti plesne umjetnosti više nego što je očekivano: *možda bi mi plesnim pokretima bilo lakše nešto zaključiti ili možda bi mi se bilo lakše opustiti u nastavi i odgovore slobodno odgovarati*.

Iz svega navedenoga može se zaključiti da učenici žele u nastavu književnosti unijeti dašak plesne umjetnosti i na taj način obogatiti nastavu te dati priliku plesno-književnim metodama koje pružaju pregršt dobrobiti na kognitivnom, afektivnom i psihomotoričkom području.

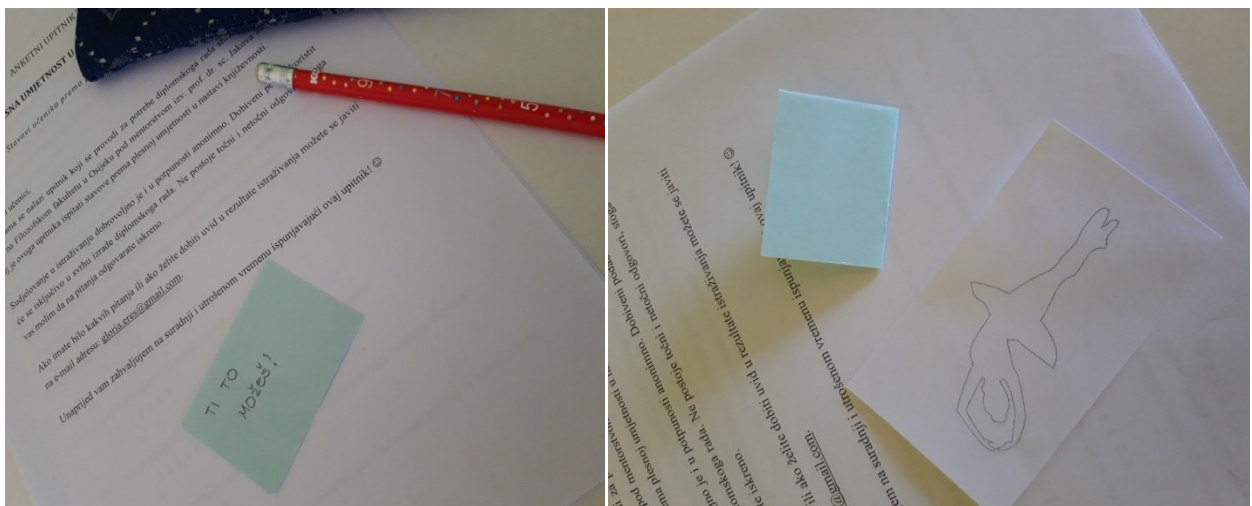
7. PLESNO-KNJIŽEVNE METODE U NASTAVI KNJIŽEVNOSTI

Sve metode koje će biti opisane održane su u Osnovnoj školi Antuna Mihanovića Osijek u 8. A razredu tijekom jednog školskog sata. Prije same izvedbe sata učenici su dobili anketni upitnik i ispunili su prvi dio, a drugi su dio ispunili nakon izvedbe sata. Roditelji su potpisali suglasnost za fotografiranje učenika tijekom izvedbe sata te je sat održan uz dopuštenje ravnatelja, razrednika i učiteljice iz Hrvatskog jezika. U metodičku realizaciju održanog sata uključeno je Andrićevo djelo *Aska i vuk* jer su učenici već upoznati s navedenim djelom pa se potpuna pozornost posvetila plesno-književnim metodama.

7.1. Opis plesno-književnih metoda

1. Pronađi svoju balerinu

Svaki će učenik na dobiveni papirić napisati poruku jednoj plahoj ovčici koja uplovljava u svijet pun zlih vukova, nešto što bi ovčicu ohrabrilu. Odlože papirić sa strane. Zatim demonstriram osam balerina u plesnim pozama i učenici zajedno sa mnom. Svaki učenik dobije karticu s jednom balerinom u nekoj demonstriranoj pozi. Na moj znak svi oponašaju balerinu koju su dobili i kada vide učenika koji se nalazi u istoj pozi, to je njihov par. Svatko svome pronađenome paru daje papirić s porukom koju će si čuvati u pernici i svaki dan kada dođe u školu može ju pročitati.

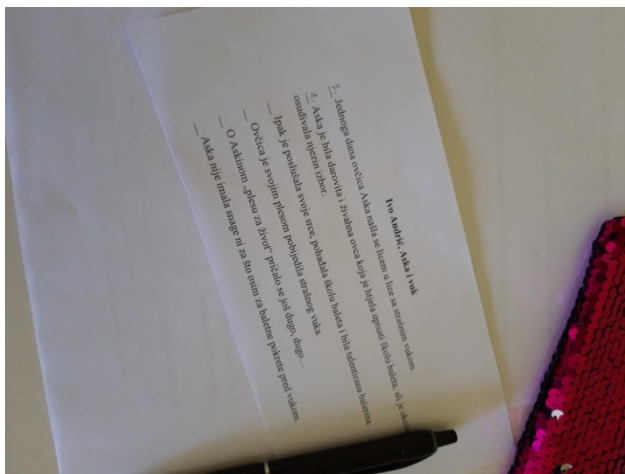
Slika 1 – Pisanje i dobivanje poruke

Slika 2 – Oponašanje balerina

2. Pokaži mi fabulu

Nakon heurističkog razgovora potaknutog pitanjima: *Je li netko već pročitao priču o ovčici koja je bila balerina? Je li vam ta priča poznata?* svaki će učenik dobiti nastavni listić gdje će napisati redoslijed fabule kako bi se prisjetili za iduću aktivnosti.

Slika 3 – Rješavanje nastavnog listića

Prozivam učenike za pojedini odgovor. Zatim pokazujem učenicima korake koje ćemo uporabiti za prepričavanje fabule (šest koraka za šest dijelova fabule). Ispred ploče zalijepljeni su brojevi na podu s dovoljno mjesta da učenik stane u sredinu brojeva i izvede koreografiju. Započinjem priču i stojim u sredini označenih brojeva i tko zna što se iduće dogodilo u priči javlja se što prije jer stojim na jednoj nozi dok se netko ne javi. Tek kada se javi učenik, stavljam nogu na zalijepljeni broj i nastavljam s koreografijom. Nakon moje demonstracije dolazi učenik u

sredinu kruga s brojevima i pokušava prepričati fabulu. Jedan učenik nije htio prepričavati fabulu po redu, nego kako on izabere brojeve što je dodatno otežalo drugima, ali i bilo zanimljivije.

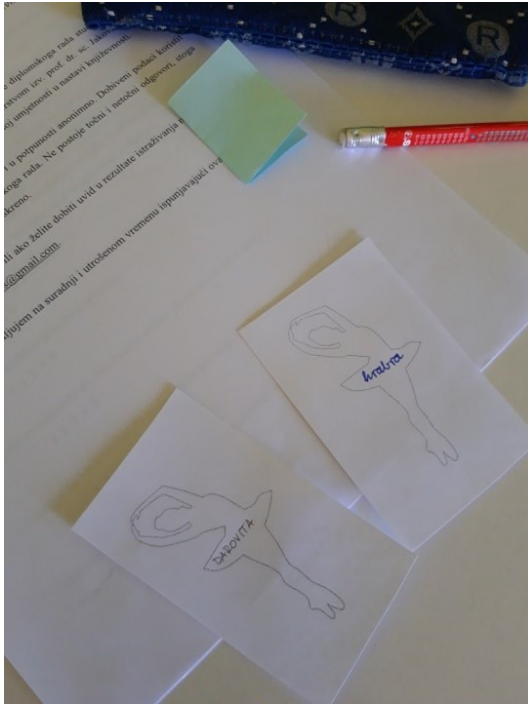
Slika 4 – Prepričavanje fabule pokretom

3. Povezivanje imena autora s djelom koje je napisao – Ivo Andrić, *Aska i vuk*

Kako bi učenici u svakom trenutku znali tko je napisao određeno djelo, to će najbolje zapamtiti pokretom. Prvo učenicima demonstriram svoju koreografiju pa će svaki par osmisliti svoju i pokazati ju ostalima te izvesti i koreografije ostalih.

4. Pokaži osobinu

Na dobiven crtež balerine učenici će napisati jednu osobinu koja im se svidjela kod Aske.

Slika 4 – Pisanje Askinih pozitivnih osobina

Slika 5 - Plakat

Kada svi napišu osobine lika, imat će nekoliko minuta osmisliti pokret kojim će iskazati tu osobinu. Demonstriram nekoliko osobina pokretom. Svaki će učenik pokazati svoju osobinu i balerinu zalijepiti na plakat koji je postavljen na pano u razredu.

Slika 6 – Iskazivanje Askinih osobina pokretom

Refleksija

Heurističkim razgovorom zaključujemo sat: *Mi smo svi ovčice, a tko bi onda u svijetu bio opasan vuk? Protiv čega se bore ovčice u današnjem vremenu? Biste li postupili kao Aska?* Učenici obrazlažu svoje odgovore i ispunjavaju drugi dio anketnog upitnika.

Metoda *pronađi svoju balerinu* može se primijeniti svaki put kada se kao oblik rada odabere rad u paru. Učenici će već naučiti sve plesne figure koje balerine izvode i neće biti potrebe ranije ih demonstrirati. Metoda se može prilagoditi i skupinskom radu tako da se prije sata pripremi nekoliko istih kartica s balerinama ovisno koliko bude bilo učenika u skupinama. I kartice se mogu iskoristiti u još jednoj nastavnoj etapi tako da se na njih nadopiše neka riječ ili se mogu upotrijebiti za određeno razvrstavanje pojmova. Metoda *pokaži osobinu* također se može primijeniti na svakome satu književnosti kada se opisuju osobine pojedinog književnog lika. Povezivanje imena autora s djelom koje je napisao može biti nastavna etapa sinteze ili usustavljivanja, ali i motivacije. Ne mora se samo ime autora i djelo povezati pokretom, to mogu biti i književni pojmovi, npr. nabranje epoha ili stilskih izražajnih sredstava posebno osmišljenom koreografijom. *Pokaži mi fabulu* izvrsna je metoda za ponavljanje pročitana djela, posebice u učenika kojima je teže nešto prepričati u kraćim crtama pa je ova metoda odlična vježba. Fabula se ne mora sastojati od šest dijelova, nego ovisno o djelu i koliko bude bilo potrebno. Može se svaki put sažimati tako da se makne jedan broj i na taj način prepričavati. Svaki učenik može osmisliti svoje korake za prepričavanje i tako prilagoditi metodu svojim sposobnostima.

Za početak je uvijek važno da koreografije i plesne figure budu što jednostavnije i svakako treba dati mogućnost samim učenicima da osmišljavaju vlastite koreografije uz neprestane pohvale i motiviranje. Prije svega važno je da svaku metodu prvo izvede učitelj kako bi dao poticaj učenicima da naprave isto. Kada učenici vide da se učitelj osjeća ugodno i da mu je zabavno, naravno da će i oni htjeti ponoviti metode s učiteljem. Na početku svakoj metodi treba pristupiti pažljivo s jasno objašnjenim uputama te bi bilo poželjno navesti neke dobrobiti plesa za zdravlje kako bi se učenici dodatno motivirali za njihovo izvođenje. Nakon nekoliko izvedbi svake metode trebat će sve manje i manje vremena za njihovu realizaciju. Zato pri prvoj izvedbi u učionici treba

računati na dodatno utrošeno vrijeme. Svaka se metoda može primijeniti na bilo koju nastavnu jedinicu i prilagoditi svakome učeniku ili razredu.

7.2. Metodičko istraživanje

7.2.1. Metode i cilj istraživanja

Metodičko istraživanje provedeno je u Osnovnoj školi Antuna Mihanovića Osijek u 8.A razredu i sudjelovalo je 16 učenika od kojih devet učenica i sedam učenika. Anketni upitnik podijeljen je u dva dijela: prvi su dio učenici ispunjavali prije izvedbe sata s plesno-književnim metodama, a drugi dio nakon njihove izvedbe.

Cilj je istraživanja ispitati stavove učenika prema plesno-književnim metodama u nastavi književnosti. Polazna je pretpostavka znatno poboljšanje i veće slaganje s tvrdnjama u drugom dijelu istraživanja, odnosno nakon održanog sata s plesno-književnim metodama. Isto tako željelo se ispitati koje su se metode učenicima svidjele, a koje nisu i u kojoj bi ih mjeri htjeli primjenjivati kasnije u nastavi književnosti.

Anketa se sastoji od 18 pitanja koja se mogu podijeliti u četiri skupine:

1. pitanja o općim podacima (spol) i pitanja kojima se željelo doznati jesu li se učenici bavili plesom, kojom vrstom i koliko dugo te bave li se sada plesom
2. pitanja kojima se želio ispitati učenikov stav o povezanosti umjetnosti, dobrobitima plesa, izražavanju pokretom i vježbama opuštanja
3. pitanja kojima se želio ispitati učenikov stav prema plesno-književnim metodama nakon izvedbe sata; neka su pitanja iz druge skupine namjerno ponovljena i u ovoj skupini kako bi se usporedili rezultati prvog i drugog dijela istraživanja
4. pitanja o učestalosti primjenjivanja plesa u nastavu književnosti i pitanje otvorenog tipa gdje su učenici iznijeli mišljenje o održanome satu

Druga se skupina pitanja sastojala od pet tvrdnji, a treća skupina od šest tvrdnji koje su ispitanici trebali brojčano procijeniti ovisno koliko se slažu s tvrdnjom (od 1 do 5). Brojevi su imali sljedeće

značenje: 1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – slažem se, 5 – u potpunosti se slažem. Posljednja skupina pitanja sastojala se od dva pitanja gdje je jedno bilo otvorenog tipa, a drugo je trebalo zaokružiti u kojoj bi mjeri htjeli primjenjivati navedene metode.

7.2.2. Rezultati i rasprava

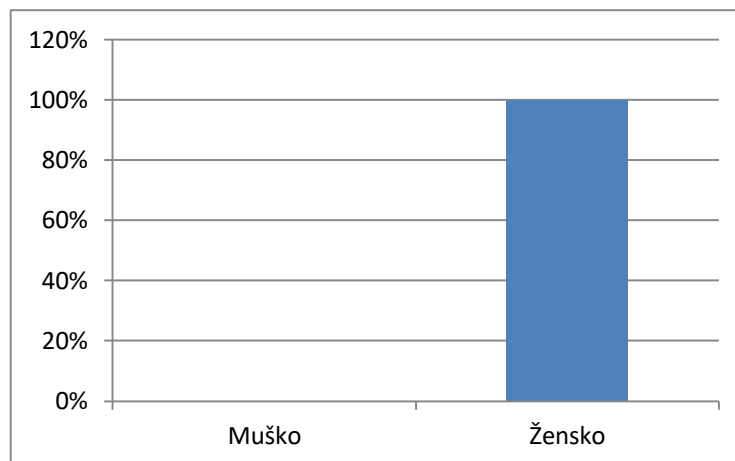
Pitanja i rezultati do kojih se došlo bit će prikazani tablično ili grafikonom posebno za svaku skupinu pitanja. Brojčano će biti navedeni učenici i iskazan njihov postotak uz pojedini odgovor. Na kraju će se dodatno usporediti rezultati pojedinih pitanja.

1. skupina pitanja

Tablica 6 – Rezultati 1. skupine pitanja

Pitanje	DA	NE
Jesi li se ikada bavio plesom?	6 – 37.5%	10 – 62.5%
*Kojom vrstom plesa si se bavio/la?	<ul style="list-style-type: none"> - Suvremeni ples, akrobatski rock'n'roll, klasični balet. - Latinskoamerički. - Jazz dance. - Suvremeni ples. 	
*Koliko godina si se bavio/la plesom?	<ul style="list-style-type: none"> - 7-8 godina. - 6 godina. - 5 godina. - 2 godine. 	

Vidljivo je da se oko 40% učenika bavilo plesom, ali na pitanje *Baviš li se sada plesom?* svi su ispitanici odgovorili niječno pa taj podatak nije prikazan tablično.

Grafikon 2 – Učenici koji su se bavili plesom prema spolu

Na grafikonu su prikazani rezultati prema spolu učenika gdje je vidljivo da od svih učenika koji su se bavili plesom, samo su se učenice njime bavile, dok to nije nitko od učenika. Svih šest učenika koji su odgovorili potvrdno na to da se bave plesom jesu učenice.

2. skupina pitanja

Tablica 7 – Rezultati 2. skupine pitanja

Pitanje	
Ples i književnost moguće je povezati.	1 – 0 (0%) 2 – 0 (0%) 3 – 7 (43.75%) 4 – 8 (50%) 5 – 1 (6.25%)
Bavljenje plesom dobro je za moje zdravlje.	1 – 0 (0%) 2 – 1 (6.25%) 3 – 2 (12.5%) 4 – 2 (12.5%) 5 – 11 (68.75%)
Bolje bih se osjećao/la ako bih imao/la priliku plesno se izraziti u nastavi.	1 – 1 (6.25%) 2 – 4 (25%) 3 – 8 (50%) 4 – 2 (12.5%) 5 – 1 (6.25%)

Smatram da bih se mogao/la lakše izraziti pokretom (plesom) nego verbalno (riječima).	1 – 1 (6.25%)
	2 – 4 (25%)
	3 – 7 (43.75%)
	4 – 4 (25%)
	5 – 0 (0%)
Izvođenjem vježbi opuštanja s plesnim pokretima nekoliko minuta prije ispita smanjilo bi mi stres pri pisanju samoga ispita.	1 – 2 (12.5%)
	2 – 1 (6.25%)
	3 – 11 (68.75%)
	4 – 1 (6.25%)
	5 – 1 (6.25%)

Za prvu tvrdnju, koja će biti ponovljena u drugom dijelu istraživanja, gotovo se polovica ispitanika slaže da je moguće povezati ples i književnost, ali i gotovo 50% ih se niti slaže niti ne slaže s tim. S drugom tvrdnjom u potpunosti se slaže nešto manje od 70% ispitanika što znači da su svjesni svih dobrobiti koje ples omogućuje. Za treću tvrdnju najviše je suzdržanih kao i za četvrtu, ali i ovdje 25% ispitanika smatra da bi se lakše izrazilo pokretom nego riječima. U odgovorima na posljednju tvrdnju ove skupine pitanja najviše je suzdržanih, oko 70%.

3. skupina pitanja

Tablica 8 – Rezultati 3. skupine pitanja

Pitanje	
1. Učenjem pomoću plesno-književnih metoda nastava bi bila zanimljivija.	1 – 1 (6.25%)
	2 – 1 (6.25%)
	3 – 3 (18.75%)
	4 – 7 (43.75%)
	5 – 4 (25%)
2. Češće bh sudjelovao/la u nastavi ako bi se primjenjivale plesno-književne metode.	1 – 1 (6.25%)
	2 – 2 (12.5%)
	3 – 2 (12.5%)
	4 – 6 (37.5%)
	5 – 5 (31.25%)
3. Bolje bih se osjećao/la ako bih imao/la priliku plesno se izraziti u nastavi.	1 – 2 (12.5%)
	2 – 2 (12.5%)

	3 – 2 (12.5%) 4 – 8 (50%) 5 – 2 (12.5%)
4. Smatram da bih se mogao/la lakše izraziti pokretom (plesom) nego verbalno (riječima).	1 – 1 (6.25%) 2 – 3 (18.75%) 3 – 0 (0%) 4 – 11 (68.75%) 5 – 1 (6.25%)
5. Izvođenjem vježbi opuštanja s plesnim pokretima nekoliko minuta prije ispita smanjilo bi mi stres pri pisanju samoga ispita.	1 – 2 (12.5%) 2 – 1 (6.25%) 3 – 1 (6.25%) 4 – 7 (43.75%) 5 – 5 (31.25%)
6. Ples i književnost moguće je povezati.	1 – 0 (0%) 2 – 0 (0%) 3 – 1 (6.25%) 4 – 5 (31.25%) 5 – 10 (62.5%)

Prema navedenim podacima gotovo 70% ispitanika slaže se ili se u potpunosti slaže da bi učenjem pomoću plesno-književnih metoda nastava bila zanimljivija. I u odgovorima na sljedeću tvrdnju rezultati su slični jer se oko 70% učenika također slaže ili se u potpunosti slaže da bi češće sudjelovali u nastavi ako bi se primjenjivale plesno-književne metode.

Ostale tvrdnje ponovile su se iz druge skupine pitanja pa će se usporediti rezultati prije održavanja sata s plesno-književnim metodama i nakon njihova održavanja. U prvome dijelu za sve tvrdnje bilo je preko 50% suzdržanih, dok u drugome dijelu za tvrdnju *Smatram da bih se mogao/la lakše izraziti pokretom (plesom), nego verbalno (riječima)* uopće nije bilo suzdržanih. Od 50% do 70% ispitanika slaže se ili se u potpunosti slaže s tvrdnjama, dok je u prvome dijelu iste brojčane vrijednosti dalo 12%-25% ispitanika. Iz dobivenih podataka vidljivo je da se poboljšanje ostvarilo od suzdržanih do brojčanih vrijednosti 4 i 5. Poboljšanje nije vidljivo u odnosu na brojčane vrijednosti 1 i 2 jer se podjednak broj ispitanika iz prvoga i drugoga dijela slaže s navedenim brojčanim vrijednostima.

Tablica 9 – Usporedba prvog i drugog dijela istraživanja

Pitanje	Prvi dio	Drugi dio
Ples i književnost moguće je povezati.	1 – 0 (0%)	1 – 0 (0%)
	2 – 0 (0%)	2 – 0 (0%)
	3 – 7 (43.75%)	3 – 1 (6.25%)
	4 – 8 (50%)	4 – 5 (31.25%)
	5 – 1 (6.25%)	5 – 10 (62.5%)

Najveće je poboljšanje vidljivo za posljednju tvrdnju čime je i potvrđena polazna pretpostavka. U prvome dijelu istraživanja bilo je suzdržano oko 40% ispitanika, a u drugome dijelu samo jedan ispitanik. Više od 90% ispitanika nakon izvedbe sata s plesno-književnim metodama slaže se ili se u potpunosti slaže da se mogu povezati ples i knjiženost. Nakon što su učenici entuzijastično pristupili metodičkoj realizaciji i sudjelovali u svakoj metodi, njihovo zadovoljstvo potvrđeno je i u rezultatima. Učenici se nikada nisu susreli s plesno-književnim metodama pa nisu znali što odgovoriti i zato je bilo mnogo suzdržanih. Rezultati drugoga dijela istraživanja pokazatelj su učenikova zanimanja za plesnu umjetnost i želje za sudjelovanjem i izražavanjem pokretom.

4. skupina pitanja

Tablica 10 – Rezultati 4. skupine pitanja

Pitanje	NIKAD	PONEKAD	ČESTO	UVIJEK
Koliko bi često htio/la u nastavi književnosti primjenjivati plesne pokrete, plesne koreografije i plesno-književne metode?	2 – 12.5%	10 – 62.5%	4 – 25%	0 – 0%
Što ti se najviše sviđelo, a što nije? Objasni svoj odgovor!	- Sve mi je bilo sjajno, često bih voljela imati ples u nastavi i voljela bih naučiti plesati. Najdraže mi je bilo kada smo prepričavali priču pomoću plesnih koraka i kada smo pokušali iskazati osobinu pokretom.			

	<ul style="list-style-type: none"> - Najviše mi se svidio ovaj upitnik i razmjenjivanje ohrabrujućih poruka. Nema ni jedne stvari koja mi se iznimno nije svidjela. - Zadatak s Askom i vukom mi se svidio, onaj s porukama baš i ne. - Svidjelo mi se pismo Aski i lijepi način da joj napišemo poruke. - Svidjelo mi se prepričavanje pomoću brojeva i pokazivanje osobine pokretom. - Sve ekstra. - Jako mi se svidjela igrica kojom smo prepričavali Asku. - Pisanje motivacije, mislim da je dobro da smo motivirani. - Bilo je zabavno, plakat mi se svidio. - Sve mi je bilo zanimljivo. - Svidio mi se zadatak pisanja pisma Aski, a nije mi se svidio pridjev koji smo morali napraviti. - Najviše mi se svidjelo prepričavanje priče pomoću brojeva i plesnih pokreta. - Svidjelo mi se usklađivanje plesnih pokreta i odgovora.
--	--

Više od 60% ispitanika htjelo bi navedene metode u nastavu književnosti primjenjivati katkad, dok bi ih 25% htjelo primjenjivati često. Prema tome više od 80% ispitanih učenika htjelo bi primjenjivati plesnu umjetnost, a samo dva ispitanika ne bi to htjela. Može se zaključiti da učenici ne bi htjeli plesne pokrete i koreografije te plesno-književne metode uvijek primjenjivati u nastavi književnosti, ali bi ih htjeli primjenjivati katkad ili često.

Troje učenika nije odgovorilo na posljednje pitanje otvorenog tipa. Većina učenika nije navela ništa što im se nije svidjelo, nego su pisali metode koje su im se svidjele. Jedna je učenica napisala da bi voljela naučiti plesati i imati ples u nastavi, neki su napisali da im je bilo zanimljivo i zabavno.

Učenici su još jednom, prema rezultatima metodičkog istraživanja, pokazali zanimanje za plesnu umjetnost u nastavi književnosti. Osim što su navedeno pokazali rezultatima istraživanja, uživo tijekom izvođenja sata učenici su svojim oduševljenjem i željom za sudjelovanjem pokazali iznimno zanimanje i dali do znanja da žele plesati, izražavati se pokretom, učiti pokretom. Žele u nastavu književnosti unijeti nešto novo, plesnoj umjetnost dati priliku kao i svakoj drugoj umjetnosti te iskoristiti sve dobrobiti kako bi lakše naučili i svladali nastavno gradivo.

8. VJEŽBE OPUŠTANJA S PLESNIM POKRETIMA

Vježbe su pomno osmišljene s namjerom da se tijelo u što kraćem vremenu opusti neposredno prije manje ili više stresne ili neugodne situacije te pripremi za kognitivni rad. Vježbe opuštanja prožete su plesnim pokretima kako bi se potpuno iskoristile njihove dobrobiti. K tomu svaka vježba ima svoj jedinstven i kreativan naziv kako bi se učenike dodatno motiviralo za njihovo izvođenje. Ipak, najvažnija je uloga učitelja koji treba pokazati profesionalnost, ali i zabavnu funkciju i dobrobiti vježbi te svojom demonstracijom potaknuti učenike na njihovo izvođenje. Osim za učenike izvođenje vježbi opuštanja s plesnim pokretima preporučuje se i svim dobnim skupinama.

8.1. Uključivanje vježbi u nastavu književnosti

Budući da izvođenje vježbi traje svega nekoliko minuta, mogu se izvoditi u svakoj nastavnoj etapi jer neće oduzeti mnogo vremena. Prije svega, vježbe mogu izvoditi učenici po prilagođenom programu i individualiziranom pristupu te im na taj način dati dodatnu podršku pri svladavanju i provjeravanju nastavnog gradiva.

Vježbe se mogu uključiti u nastavu književnosti:

- prije pisane provjere znanja
- prije usmenog odgovaranja

- prije usmenog izlaganja
- prije obrade lektire (npr. sudnica)
- prije krasnoslovljenja lirske pjesme i interpretativnog čitanja
- kada se učenici ne mogu koncentrirati ili su umorni
- kada su učenici uznemireni
- kao nastavna etapa (motivacija ili sinteza ako se prilagodi brojenje tijekom izvođenja vježbi).

Dakle, u bilo kojem trenutku kada učitelj procijeni da je učenicima potrebna stanka, može uključiti vježbe u nastavu nakon kojih će učenici biti produktivniji i koncentriraniji na kognitivni rad. Učenici često osjećaju nelagodu prije bilo kakvog usmenog izlaganja, strah ili nervozu prije pisane provjere koji mogu uzrokovati smanjenje kognitivnih sposobnosti. Iz tih razloga izvođenje vježbi imat će pozitivne učinke na postizanje ishoda učenja. Nakon nekoliko uključivanja vježbi u nastavu, učenici mogu izabrati svoju omiljenu vježbu i samo nju izvoditi kada osjećaju potrebu. Isto tako mogu osmisliti i svoje nazive za pojedinu vježbu i na taj je način prilagoditi i individualizirati. Upravo time će se potaknuti kreativnost i stvaralački rad te jačati samopouzdanje učenika i steći navika koja, osim što će biti korisna za nastavu književnosti, bit će od iznimne važnosti za bilo koju životnu situaciju.

8.2. Opis vježbi

Sve su vježbe osmišljene za izvođenje u sjedećem položaju kako ne bi došlo do gubljenja vremena na ustajanje i dovelo do ometanja nastave. Ako prostor, vrijeme i okolnosti dopuštaju, vježbe se, dakako, mogu izvoditi i u stojećem položaju. Za neke su vježbe predviđeni rekviziti, primjerice loptica ili zgužvani papir, ali se i bez njih mogu izvesti s istim učinkom. Brojenje tijekom izvođenja vježbi može biti klasično: jedan, dva, tri... kao što će biti navedeno i u samome opisu vježbi. Međutim, brojenje se može prilagoditi nastavnom gradivu pa tako umjesto jedan-dva-tri učenici broje ba-la-da, lirika-epika-drama... Svaki učenik može osmisliti svoje brojenje koje će predstaviti drugima ili pak izvoditi vježbe u paru ako to dopuštaju epidemiološke mjere.

1. vježba - Fokusiraj se!

Cilj je vježbe pomicanje nosa u jednu pa u drugu stranu, odnosno energično okretanje glave lijevo-desno. Kako bi pokret bio potpun, iz početnog položaja glava se okrene prvo na jednu pa na drugu

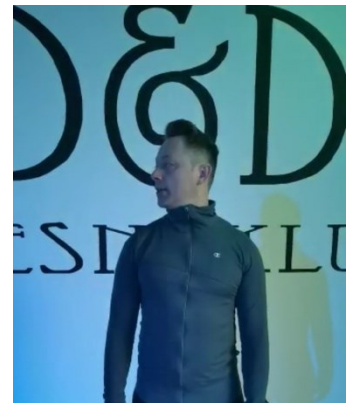
stranu i vrati u početni položaj. Ramena trebaju ostati izolirana, tj. ne smiju se pomicati, a ruke opuštene uz tijelo. Na taj se način izvodi trzaj i promjena fokusa. Mogu se odrediti dvije točke u učionici i svi u isto vrijeme izvesti ovu vježbu fokusirajući se na te dvije zadane točke. Tijekom izvođenja vježbe poželjno je brojiti: početni položaj, jedan (pomicanje glave trzajem na jednu stranu), dva (pomicanje glave trzajem na drugu stranu – najduži pokret), tri (vraćanje glave trzajem u početni položaj). Sva tri pokreta izvode se poprilično brzo pa učitelj svoje brojenje treba tomu prilagoditi. Vježba je potpuna tek kada se izvedu sva tri opisana pokreta.

Slika 7 - Početni položaj

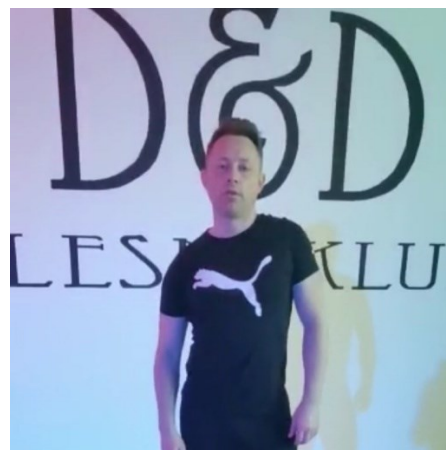
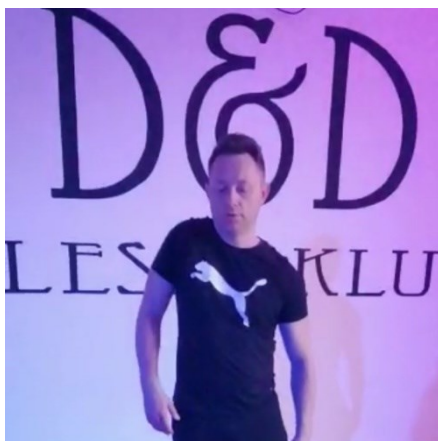
Slika 8 - Trzaj glave na jednu stranu

Slika 9 - Trzaj glave na drugu stranu

2. vježba – Opusti ramena!

Ramena se pomiču unazad, prvo jedno pa drugo rame, kao da se sa svakim ramenom napravi krug unazad. Jedno se rame pomiče unazad dok se drugo paralelno pokreće naprijed. Pokret je potpun kada se napravi jedan krug sa svakim ramenom dok je svaki pokret spor. Ruke su opuštene uz tijelo. Brojenje: jedan (pomicanje jednog ramena unazad), dva (pomicanje drugog ramena unazad) bez pauze između prvog i drugog pokreta.

Slika 10 - Pomicanje jednog ramena unazad Slika 11 - Pomicanje drugog ramena unazad

3. vježba – Osjeti olakšanje!

Ramena se podignu gore, što bliže glavi i malo zadrže te puste u početni položaj. Ruke su opuštene uz tijelo. Vježba se sastoji od dva pokreta: prvi je podizanje i zadržavanje ramena, a drugi opuštanje ramena uz osjećaj ugone i olakšanja. Brojenje: jedan (podizanje ramena), dva (opuštanje ramena) uz pauzu između dvaju pokreta.

Slika 12 - Podizanje ramena

Slika 13 - Opuštanje ramena

4. vježba – Protresi ramenima!

Jedno se rame pomiče naprijed, a drugo istovremeno nazad. Ruke su savijene u laktu i lagano se pomiču kako se ramena pomiču. Cilj je ove vježbe izvesti pokrete ramena što brže bez stanke dok je svaki pokret brz, energičan i s minimalnim pomakom. U rukama se mogu držati loptice ili zgužvani papir što će činiti dodatan otpor prilikom ubrzavanja pokreta ramena. Brojenje se može uključiti tijekom prvog izvođenja vježbe, kasnije nije potrebno. Pritom se broji: jedan (pomicanje jednog ramena naprijed, drugog unazad), dva (obrnuto) bez stanke između izvođenja.

Slika 14 - Pomicanje ramena naprijed

Slika 15 - Pomicanje ramena unazad

5. vježba – Baci stres!

Ruka se ispruži ispred sebe i zatim vrati unazad u istoj visini. Važno je da su ruke opuštene i lagane i da se pogledom prati smjer pomicanja ruke. Tijelo je opušteno, druga ruka može biti opuštena uz tijelo ili na boku. Za izvođenje ove vježbe može se koristiti loptica ili zgužvani papir koji se drži u ruci s kojom se izvodi pokret te se baci pri izvođenju pokreta unazad. Svaki red u učionici može imati jednu lopticu koja se nalazi kod učenika iz prve klupe i dalje dodaje učeniku iza sve dok ne završi kod zadnjeg učenika u redu. Loptica se predaje sljedećem učeniku pri pokretu ruke unatrag. Vježba se izvodi prvo s jednom rukom, zatim s drugom. Brojenje: jedan (pružanje ruke ispred sebe), dva (vraćanje ruke unazad uz mogućnost bacanja loptice).

Slika 16 - Pružanje ruke ispred sebe (prvi pokret)

Slika 17 - Vraćanje ruke unazad u istoj visini (drugi pokret)

Isto tako vježba se može modificirati vraćanjem ruke gore, a ne u istoj visini kao u prethodno opisanoj vježbi dok prvi pokret ostaje isti. Ako se vježba izvodi na ovaj način, tijekom drugog pokreta može se baciti zgužvani papir kao stres ili strah od kojeg se učenik oslobađa.

Slika 18 - Vraćanje ruke gore (drugi pokret)

Prilikom izvođenja pete vježbe u stojećem položaju, može se modificirati i promjenom prvog pokreta prema dolje u suprotnom smjeru, odnosno u pružanje ruke naprijed prema dolje. Drugi pokret je vraćanje ruke unazad prema gore dijagonalno uz pomicanje glave i rotaciju ramena te prateći pogledom smjer kretanja ruke.

Slika 19 - Pružanje ruke dolje u suprotnom smjeru (prvi pokret)

6. vježba – Bomba!

Ruke su opuštene uz tijelo ili na bokovima, a prsna kost se pomiče naprijed-nazad u intervalima jedan, dva, tri. Brojenje: jedan (prsna kost se pomiče gore), dva (prsna kost se pomiče dolje), tri (prsna kost se pomiče gore). Tijekom pomicanja prsne kosti ramena se savijaju prema naprijed, odnosno opuštaju prema nazad. Vježba je potpuna kada se izvedu sva tri opisana pokreta s tim da prva dva trebaju biti brza, a treći pokret spor bez stanke između izvođenja. Za vrijeme prvog izvođenja vježbe preporučljivo je držati prst na prsnoj kosti kako bi se lakše stimuliralo njezino pomicanje.

Slika 20 - Početni položaj
(stimuliranje prsne kosti)

Slika 21 - Pomicanje prsne
kosti gore

Slika 22 - Pomicanje prsne
kosti dolje

Druga inačica šeste vježbe jest titranje ramenima, odnosno prsnom kosti. Brojenje nije potrebno, svaki je pokret brz. Cilj je ove vježbe izvođenje što bržih titraja prsnom kosti bez stanke.

Slika 23 - Prvi titraj prsnom kosti

Slika 24 - Drugi titraj prsnom kosti

7. vježba – Nagibni vlakčić

Ramena se pomiču lijevo-desno s promjenom nagiba. Pomiče se samo gornji blok tijela (ramena i prsna kost), dok drugi blok (donji dio leđa) ostaje izoliran. Ruke su opuštene uz tijelo ili savijene u laktu i daju podršku gornjem bloku tijela. Cilj je sedme vježbe izvođenje dvaju brzih pokreta i jednog sporog bez stanke. Brojenje: jedan (pomicanje jednog ramena u jednu stranu uz nagib), dva (pomicanje ramena u drugu stranu uz nagib), tri (ponavljanje prvog pokreta).

Slika 25 - Nagib ramena u jednu stranu

Slika 26 - Nagib ramena u drugu stranu

8. vježba – Ti to možeš!

S ramenima i prsnom kosti istodobno se radi krug u jednu pa u drugu stranu. Ruke su opuštene uz tijelo, u krilu ili na bokovima.

Slika 27 - Kruženje ramenima u jednu stranu

Slika 28 - Podizanje ramena unazad

Slika 29 - Kruženje ramenima u drugu stranu

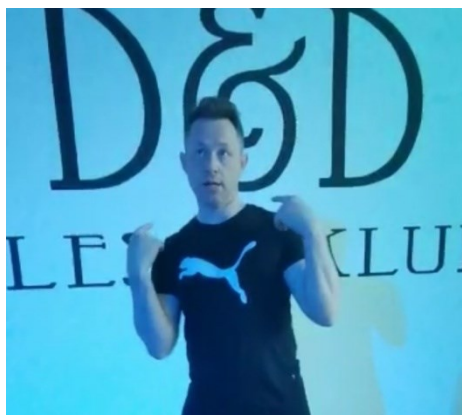
Slika 30 - Podizanje ramena naprijed

9. vježba – Džentlmen i dama

Ramenima se izvodi promjena nagiba. Tijekom svake promjene nagiba napravi se određeni pokret rukama. Vježba je potpuna kada se naprave četiri pokreta, dakle brojenje jedan, dva, tri, četiri bez stanke između izvođenja.

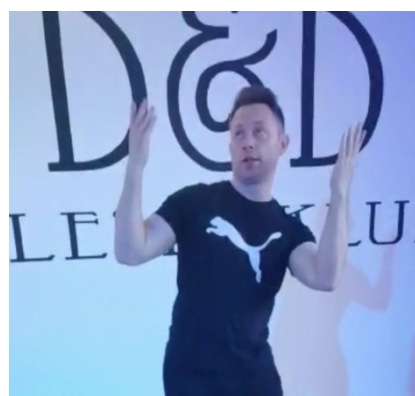
Slika 31 - Prvi pokret

Slika 32 - Drugi pokret

Slika 33 - Treći pokret

Slika 34 - Četvrti pokret

10. vježba - Budi dama! (namijenjena samo za učenice)

Jedna se ruka podigne okomito gore, savije se u laktu i spusti iza glave, prebaci se na vrat i dodirne donji blok tijela dok se ruka potpuno ne spusti u početni položaj. Druga je ruka opuštena uz tijelo. Ruka s kojom se izvodi vježba mora biti lagana i opuštena, a vježba se izvodi neprekidno, ali polagano. Isto i s drugom rukom.

Slika 35 - Podizanje ruke okomito gore

Slika 36 - Savijanje ruke iza glave

Slika 37 - Spuštanje ruke na vrat

Slika 38 - Dodirivanje donjeg bloka tijela

9. METODIČKI OPIS RADA PLESNO-KNJIŽEVNE DRUŽINE NA *PLESPELJUGI*

Plesno-književnu družinu *Književni korak* činilo je šest studentica kroatistike akademske godine 2018./2019. u sklopu kolegija Metodika nastave književnosti 2 na Filozofskom fakultetu u Osijeku na poticaj izv. prof. dr. sc. Jakova Sablića. Družinu su činile studentice: Gloria Ereš, Vanesa Vondra, Daria Debak, Ivana Belak, Antonella Nagy i Nina Huterer. Cilj je družine bio povezati dvije umjetnosti: plesnu umjetnost i književnost. Osim toga poticanje stvaralaštva i kreativnosti uloga je svake družine pa tako i plesno-književne. *Književni korak* svojom izvedbom prenijela je važnu poruku i upravo se na taj način ostvarila svrha umjetnosti kao moćnog medija kojim se utječe na druge. Plesna predstava izvedena je 7. lipnja 2019.

Ciljevi rada družine bili su: povezati plesnu umjetnost s književnosti, pretvoriti književni tekst u plesnu izvedbu, izvesti osnovne plesne korake na ritam, prilagoditi plesno znanje na konkretnom primjeru, osmisliti vlastitu plesnu koreografiju, izraziti emocije pomoću plesa, proizvesti vlastiti

plesni ostvaraj, usvojiti kreativan način pristupanja književnosti, sastaviti kvalitetan scenarij sa snažnom porukom, osmisliti i izraditi odgovarajuću kostimografiju i scenografiju. Kao kreativni rezultat nastala je jedinstvena plesna izvedba.

9.1. Organizacija susreta

Sadržaj rada družine: određivanje rada družine, odabir naziva družine, odabir književnoga predloška, modificiranje književnoga predloška, pisanje vlastitoga scenarija na temelju književnoga predloška, jasna podjela uloga, odabir prikladne glazbe, plesnom izvedbom prikazati snažnu poruku, usvojiti osnovne plesne korake na ritam, uvježbavanje koreografije, izada scenografije i kostimografije.

Mjesta sastajanja i uvježbavanja bila su: fakultetska knjižnica, učionice, studentska soba.

Hodogram rada družine

1. susret – osmišljavanje naziva družine, dogovor o budućem radu i prikupljanje ideja svih članica družine o krajnjoj izvedbi.
2. susret – dogovor o scenariju, podjela uloga koreografkinje, asistentice koreografkinje, scenografkinje i kostimografkinje.
3. susret – detaljna razrada nacрта scenarija.
4. susret – podjela uloga (pripovjedačice, Plespeljuga i sestre). Odluka o uključivanju vanjskog suradnika u predstavu.
5. susret – odabir pjesama i točna minutaža.
6. susret – plesna proba, uvježbavanje zajedničke koreografije.
7. susret – plesna proba, uvježbavanje zajedničke koreografije.
8. susret – plesna proba, uvježbavanje koreografije predstavljanja.
9. susret – plesna proba, uvježbavanje koreografije plesnog dvoboja.
10. susret – generalna proba s vanjskim suradnikom.

Slika 39 - Uvježbavanje zajedničke koreografije

Slika 40 - Uvježbavanje zajedničke koreografije

Slika 41 - Uvježbavanje koreografije predstavljanja

Slika 42 Uvježbavanje koreografije predstavljanja

Navedeni susreti nisu bili dovoljni kako bi se ostvario krajnji rezultat pa su pripreme i probe iziskivale još dodatnog vremena i truda. Susreti su bili nit vodilja jer bi se dobile jasne upute što se od svake članice družine očekuje do idućeg susreta. Budući da se većina članica družine prvi put susrela s plesnim pokretima i plesom općenito, bio je to vrlo izazovan pothvat. Zbog toga su bili potrebni dodatni sati uvježbavanja, rada, napora kako bi se uspješno ostvario krajnji produkt rada družine. Uz dobru volju, motivaciju i želju za napredovanjem svaki se trud isplati.

Slika 43 - Dodatno uvježbavanje

Slika 44 - Dodatno uvježbavanje

9.2. Kostimografija i scenografija

Crno-bijelim kostimima naglašeno je suprotstavljanje Plespeljuge i zlih sestara, a zajednička koreografija poprima kontrast dobra i zla. Odabirom upravo takvih minimalističkih kostima, plesna umjetnost dolazi do izražaja, odnosno kontrastom crne i bijele boje naglašene su emocije prenesene pokretom. Kao što je bilo i očekivano Plespeljuga je imala svoju kostimografsku preobrazbu: *njezine dobre sestrice Milka i Rozika od radnih odrpanaca pretvaraju Plespeljugu u princezu*. Plespeljuga je postala princeza odbacivši svoju crnu radnu odjeću koju je zamijenila raskošnom suknjom od tila.

Slika 45 - Kostimografija i scenografija

Od rekvizita bile su potrebne krpe, metle, sredstva za čišćenje, šminka, zrcalo, časopisi... Šarene krpe upotrebljavale su se i tijekom zajedničke plesne koreografije i one su također predstavljale svojevrsnu opreku u odnosu na crno-bijelu kostimografiju. Jednostavnost scenografije doprinijela je realističnijem ugođaju obiteljske atmosfere pa je sva pozornost gledatelja bila usmjerena na same izvođače. Likovnu pozadinu s prikazom unutarnjeg ambijenta obiteljske kuće oslikao je vanjski suradnik Bruno Osmanagić. Kao likovna pozadina poslužila je ploča u predavaonici. Tijekom izvedbe predstave vrata predavaonice bila su otvorena jer se hodnik upotrebljavao za mjesto izmjene scena i činova i Plespeljuginе preobrazbe.

9.3. Plespeljuga

Već se u samome nazivu predstave ukazuje na povezanost plesne umjetnosti i književnosti čime se želi privući gledatelja. *Plespeljuga* jest plesna predstava u tri čina nastala prema motivima bajke *Pepeljuga* Charlesa Perraulta. Radnja se događa početkom 21. stoljeća krajem mjeseca travnja kada se obilježava Svjetski dan plesa. Osim što *Plespeljuga* prikazuje spoj plesa i književnosti, ona prenosi važnu poruku: *Plesom protiv svega!* Plespeljuga, ipak, pobjeđuje zle raskalašene sestre svojom poštenošću, skromnošću i ljubavlju prema plesnoj umjetnosti. Pronašla je utočište u latinskoameričkim plesovima pa je na taj način pobjegla iz surove stvarnosti u svoj idealni svijet. Isto tako Plespeljuga poručuje da se red, rad i disciplina uvijek isplate te da treba stati na kraj nekvalitetnim sadržajima koji nas okružuju. Plesna umjetnost kao moderni način izražavanja može biti moćno oružje ako se upotrebljava na pravi i svrsishodan način što na kraju i *Plespeljuga* poručuje. Dijelovi plesne predstave u tri čina pisani su rimovanim stihovima kako bi se naglasio jaz između materijalizma i skromnosti, ali i bolje približio publici. Stihovi su prepuni stilskih figura, a ponajviše prenesenog značenja. Međutim, ne prenose se samo stihovima poruke nego i glumom, tj. neverbalnom komunikacijom. Posljednja scena trećeg čina prikazuje rasplesani par (Plespeljuga i princ) i ostale sestre koje su ogorčene i tužne te čiste. Upravo je tom scenom *Plespeljuga* još jednom poslala svoju najvažniju poruku.

Slika 46 - Izvedba *Plespeljuge* 1. čin

Slika 47 - Izvedba *Plespeljuge* 2. čin

Slika 48 - Izvedba *Plespeljuge* 2. čin

Slika 49 - Izvedba *Plespeljuge* 3. čin

9.4. Mali savjetnik

Najvažnija je organizacija pa već na prvome susretu treba sve detaljno razraditi i napraviti plan kojeg se treba strogo pridržavati. Isto tako, bitno je da svaki član družine ima svoju ulogu koja mu je potpuno jasna. Za ostvarenje uspješnog konačnoga cilja od velikog je značenja suradnja s kolegama i komunikacija. Svi članovi družine trebaju iznositi ideje, a izabiru se oni za koje većina odluči da su najbolje za ostvarenje krajnje izvedbe.

Uzimajući sami ples u obzir, treba na kreativan i zabavan način pristupiti početnicima kako bi ih se motiviralo i naučilo uživati u novostečenome znanju te ih uvelo u svijet plesa. Uvijek treba ohrabrujuće pristupati prema svima usmjeravajući ih konačnome cilju. Plesne probe *Književnog koraka* imale su najveću ulogu u pripremanju *Plespeljuge* te im se družina posebno posvetila. Vježbanje, treniranje i neprestano ponavljanje ključ su uspjeha. Svakako bi trebalo potražiti pomoć

stručnih osoba (plesnih trenera, mentora, vanjskih suradnika) koji bi dali korisne savjete, ali i ohrabrujuću motivaciju.

Ono o čem treba skrbiti prilikom organiziranja plesnih proba jest odgovarajući prostor. Prostor prije svega treba biti dovoljno velik kako bi uopće bilo moguće održati plesnu probu. Za izvedbu *Plespeljuge* jedino je za uvježbavanje zajedničke koreografije bio potreban veći prostor dok se za ples predstavljanja i plesni dvoboj moglo prilagoditi svakom prostoru.

Odabir glazbe treba biti primjeren scenariju, ali i plesnoj izvedbi. Tijekom same izvedbe predstave potrebna je osoba koja će puštati glazbu i zato unaprijed treba odrediti točnu minutažu svake glazbene točke.

S obzirom na to da nije svima ugodno plesati pred drugima i još k tomu većini članica družine ovo je bio prvi plesni nastup, izvođenje vježbi opuštanja prije samoga nastupa od velikog su značenja jer će pozitivno utjecati na organizam, opustit će se mišići pa će tijelo biti spremno za izvođenje plesnih pokreta. Isto tako pozitivno i ohrabrujuće ozračje te radna i motivirajuća atmosfera također će doprinijeti ugodnijoj izvedbi same predstave.

Nakon izvedbe *Plespeljuge* svaki je član družine osposobljen za osnovnu primjenu plesnih koraka koju je stekao na plesnim probama. Svaki član plesno-književne družine moći će osmisliti plesnu predstavu na temelju književnog predloška i izraziti svoje emocije plesom te novostečeno iskustvo primjenjivati u budućoj nastavi.

10. ZAKLJUČAK

Uskraćivanjem prostora plesnoj umjetnosti u školskome kurikulumu odražava se necjelovitost razvoja učenika jer je ples kao umjetnost svojevrsna spona između odgoja i obrazovanja. Plesna

umjetnost univerzalni je jezik za izražavanje emocija, poticanje stvaralaštva i kreativnosti te je neosporno da su dobiti plesne umjetnosti mnogostruka u svim područjima odgoja i obrazovanja. Plesna umjetnost u nastavi književnosti savršena je poveznica dviju umjetnosti, a plesno-književne metode predstavljaju osvježanje u nastavnom procesu.

Rezultati provedenog istraživanja o stavovima učenika prema plesnoj umjetnosti ukazuju na razlike među učenicima osnovne i srednje škole jer se više učenika osnovne škole imalo priliku susresti s plesom u nastavi. Pozitivni su rezultati da je više od 80% ispitanih učenika osnovne škole imalo priliku plesati tijekom nastave što znači da se ples uključuje sve više u nastavu mlađih generacija. Više od polovice učenika htjelo bi primijeniti ples u nastavi književnosti i to više učenika osnovne škole, dok su učenici srednje škole obrazložili da bi navedene metode bile prikladnije za učenike osnovne škole. Nakon održanog sata s plesno-književnim metodama, više od 80% ispitanih učenika htjelo bi uključiti navedene metode u budućoj nastavi književnosti. Vidljivo je i poboljšanje rezultata nakon izvedbe sata gdje se više od 90% ispitanika slaže ili se u potpunosti slaže da je ples i književnost moguće povezati u odnosu na nešto više od 50% izjašnjenih u prvome dijelu istraživanja.

Dobiveni rezultati podsjetnik su svim učiteljima da učenici uvijek žele isprobati nešto novo, žele sudjelovati u tome i dati povratnu informaciju. Sami učenici prepoznali su dobiti plesa za zdravlje, pokazali su zanimanje za plesnu umjetnost u nastavi književnosti, a neki su priznali svoje strahove da se ne bi osjećali ugodno izražavajući se pokretom pred drugima jer se dosad nisu imali prilike izražavati na taj način. Upravo navedeno predstavlja problem jer se svaki učenik treba osjećati ugodno u svome tijelu, ali i u okolini u kojoj se nalazi, odnosno razrednom ozračju. Metodičkim istraživanjem došlo se do zaključka da učenici žele u nastavu književnosti unijeti dašak plesne umjetnosti i na taj način obogatiti nastavu te dati priliku plesno-književnim metodama koje pružaju pregršt dobiti za njihov cjeloviti razvoj.

Plesna umjetnost u nastavi književnosti neprocjenjiva je za razvoj učenika te preobražava učenike u džentlmene, a učenice u dame te bi samim time ples trebao postati sastavi dio nastave književnosti. Promicanje plesa u školama suvremeni je izazov nastavnika koji žele omogućiti učenicima potpuni razvoj na svim područjima ljudske osobnosti i aktivnosti: kognitivnom, afektivnom i psihomotoričkom.

„Plešemo dok se smijemo, plešemo dok plačemo, plešemo iz ludila, plešemo iz straha, plešemo za nadu, plešemo za vrisak. Mi smo plesači, mi kreiramo snove“.⁷

Albert Einstein

11. POPIS LITERATURE

⁷ Citat preuzet s: https://www.krenizdravo.hr/zdravlje/mentalno_zdravlje/ples-i-mozak-kako-se-plesom-mijenjaju-i-jacaju-funkcije-mozga (16.07.2021.)

1. Andrić, I. (2017). *Aska i vuk*. U: *Priče*. Beograd: Laguna.
2. Bergmann, S. (1995). *Creative Dance in the Education Curriculum: Justifying the Unambiguous*. *Canadian Journal of Education*, 20 (2), 156-165.
3. Bijelić, S. (2006). *Plesovi*. Banja Luka: Fakultet fizičkog vaspitanja i sporta.
4. Bognar, B. (2015). *Čovjek i odgoj*. *Metodički ogledi*, 22 (2), 9-37.
5. Bognar, B., Simel, S. (2013). *Filozofska polazišta pozitivne pedagogije*. U: *Metodički ogledi*, 20 (1), 137-168.
6. Bognar, L. (2001). *Metodika odgoja*, Osijek: Pedagoški fakultet.
7. Bognar, L., Matijević, M. (2005). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
8. Čandrić, J. (1988). *Kreativni učenici i nastavni proces*, Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
9. Đurinović, M. (1996). *Isadora Duncan: Pjesnikinja plesa*, Zagreb: Naklada MD.
10. Gazibara, S. (2016). *Plesna umjetnost i školski kurikulum*. U: *Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenom odgoja i obrazovanja*, Osijek: Umjetnička akademija u Osijek, 190-202.
11. Geršak, V. (2015). *Ples u kurikulumu slovenskih dječjih vrtića*. U: *Školski vjesnik*, 64 (3), 399-410.
12. Hameršak, M., Zima, D. (2015). *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international d.o.o.
13. Hannaford, C. (2007). *Pametni pokreti: zašto ne učimo samo glavom: gimnastika za mozak*. Buševac: Ostvarenje.
14. Hrvatska enciklopedija, *Ples* (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48704>).
15. *Istraživanje o zdravstvenom ponašanju učenika (2020)*. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo.
16. Jurić, V. (2005). *Kurikulum suvremene škole*. U: *Pedagogijska istraživanja*, 2 (2), 185-186.
17. Kajić, R. (1991). *Povezivanje umjetnosti u nastavi*. Zagreb: Školske novine.
18. Ladešić, S., Mrgan, J. (2007). *Ples u realizaciji antropoloških zadaća tjelesne i zdravstvene kulture*. U: *Antropološke, metodičke, metodološke i stručne pretpostavke rada u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije*, Zagreb: Hrvatski kineziološki savez, (306-309).
19. Levak, J., Močibob, I., Sandalić, Skopjak Barić, I. (2014). *Narančasta čitanka, čitanka za osmi razred osnovne škole*, Zagreb: Profil
20. Maletić, A. (1983). *Pokret i ples*. Zagreb: Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske.
21. Mandukić, S. (1990). *Govor tela: iskustvo modernog baleta*. Beograd: Sfairos.
22. Marinković, R. Glorija. (https://kupdf.net/download/ranko-marinkovi-263-glorija_58e299c8dc0d605b698970f4_pdf).

23. Matijević, M., Bilić, V., (2016). Pedagogija za učitelje i nastavnike. Zagreb: Školska knjiga.
24. Mikulić, M., Prskalo, I., Runjić, K. (2007). Hrvatska plesna tradicija i predškolska dob djeteta. U: Ples u realizaciji antropoloških zadaća tjelesne i zdravstvene kulture. U: Antropološke, metodičke, metodološke i stručne pretpostavke rada u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije, Zagreb: Hrvatski kineziološki savez, 455-459.
25. Moore, A. (2010). Standardni plesovi. Zagreb: Znanje.
26. Šumanović, M., Filipović, V., Sentkiralji, G. (2005). Plesne strukture djece mlađe školske dobi. U: Život i škola, 14 (2), 40-45.
27. Zima, D. (2011). Kraći ljudi: Povijest dječjeg lika u hrvatskom dječjem romanu. Zagreb: Školska knjiga

INTERNETSKI IZVORI

1. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48704> (12.07.2021.)
2. https://www.krenizdravo.hr/zdravlje/mentalno_zdravlje/ples-i-mozak-kako-se-plesom-mijenjaju-i-jacaju-funkcije-mozga (16.07.2021.)

12. PRILOZI

ANKETNI UPITNIK ZA UČENIKE

PLESNA UMJETNOST U NASTAVI KNJIŽEVNOSTI

Stavovi učenika prema plesu u nastavi književnosti

Poštovani učenici,

Pred vama se nalazi upitnik koji se provodi za potrebe diplomskoga rada studentice Glorie Ereš na Filozofskom fakultetu u Osijeku pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Jakova Sabljica. Cilj je ovoga upitnika ispitati stavove prema plesnoj umjetnosti u nastavi književnosti.

Sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno je i u potpunosti anonimno. Dobiveni podaci koristit će se isključivo u svrhu izrade diplomskoga rada. Ne postoje točni i netočni odgovori, stoga vas molim da na pitanja odgovarate iskreno.

Ako imate bilo kakvih pitanja ili ako želite dobiti uvid u rezultate istraživanja možete se javiti na e-mail adresu: gloria.eres@gmail.com.

Unaprijed vam zahvaljujem na suradnji i utrošenom vremenu ispunjavajući ovaj upitnik! ☺

Zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe!

1. Spol • **Muško** • **Žensko**

2. Pohađam • **Osnovnu školu** • **Srednju školu**

3. Jesi li se ikada bavio/la plesom? **DA NE**

*Ako si u prethodnom pitanju zaokružio/la DA odgovori na sljedeća pitanja:

Kojom vrstom plesa si se bavio/la? _____

Koliko godina si se bavio/la plesom? _____

4. Baviš li se sada plesom? **DA NE**

5. Jesi li imao/la priliku plesati tijekom nastave? **DA NE**

*Ako si u prethodnom pitanju zaokružio/la DA odgovori na sljedeća pitanja:

U kojem razredu si plesao/la tijekom nastave? _____

Pod kojim predmetom si plesao/la? _____

6. Zaokruži koliko se slažeš s navedenim tvrdnjama (1=uopće se ne slažem, 2=ne slažem se, 3=niti se slažem niti se ne slažem, 4=slažem se, 5=u potpunosti se slažem).

• Ples i književnost moguće je povezati.

1 2 3 4 5

• Bavljenje plesom dobro je za moje zdravlje.

1 2 3 4 5

• Bolje bih se osjećao/la ako bih imao/la priliku plesno se izraziti u nastavi.

1 2 3 4 5

• Smatram da bih se mogao/la lakše izraziti pokretom (plesom) nego verbalno (riječima).

1 2 3 4 5

• Izvođenjem vježbi opuštanja s plesnim pokretima nekoliko minuta prije ispita smanjilo bi mi stres pri pisanju samoga ispita.

1 2 3 4 5

7. U sljedećim tvrdnjama opisane su neke plesno-književne metode. Zaokruži u kojoj mjeri bi primijenio/la navedene metode u nastavi (1=uopće ne bih primijenio/la, 2=ne bih primijenio/la, 3=niti bih niti ne bih primijenio/la, 4=primijenio/la bih, 5=u potpunosti bih primijenio/la).

- Krasnoslovljenje (recitiranje) lirske pjesme plesnom koreografijom i povezivanje stihova s pokretima.

1 2 3 4 5

- Preporučavanje lektire plesnim pokretima i igrama.

1 2 3 4 5

- Vlastito osmišljavanje jednostavne koreografije kako bi povezo/la i naučio/la ime pisca i djela koje je napisao.

1 2 3 4 5

8. Zaokruži koliko se slažeš s navedenim tvrdnjama (1=uopće se ne slažem, 2=ne slažem se, 3=niti se slažem niti se ne slažem, 4=slažem se, 5=u potpunosti se slažem).

- Učenjem pomoću plesno-književnih metoda nastava bi bila zanimljivija.

1 2 3 4 5

- Češće bih sudjelovao/la u nastavi ako bi se primjenjivale plesno-književne metode.

1 2 3 4 5

- Ples i književnost moguće je povezati.

1 2 3 4 5

9. Bi li htio/la u nastavu književnosti češće primjenjivati plesne pokrete, plesne koreografije i plesno-književne metode? _____

Obrazloži svoj odgovor! _____

ANKETNI UPITNIK ZA UČENIKE

PLESNA UMJETNOST U NASTAVI KNJIŽEVNOSTI

Stavovi učenika prema plesu u nastavi književnosti

Poštovani učenici,

Pred vama se nalazi upitnik koji se provodi za potrebe diplomskoga rada studentice Glorie Ereš na Filozofskom fakultetu u Osijeku pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Jakova Sabljica. Cilj je ovoga upitnika ispitati stavove prema plesnoj umjetnosti u nastavi književnosti.

Sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno je i u potpunosti anonimno. Dobiveni podaci koristit će se isključivo u svrhu izrade diplomskoga rada. Ne postoje točni i netočni odgovori, stoga vas molim da na pitanja odgovarate iskreno.

Ako imate bilo kakvih pitanja ili ako želite dobiti uvid u rezultate istraživanja možete se javiti na e-mail adresu: gloria.eres@gmail.com.

Unaprijed vam zahvaljujem na suradnji i utrošenom vremenu ispunjavajući ovaj upitnik! ☺

Prvi dio

1. Zaokruži odgovor koji se odnosi na tebe!

Spol • **Muško** • **Žensko**

Jesi li se ikada bavio/la plesom? **DA NE**

*Ako si u prethodnom pitanju zaokružio/la **DA** odgovori na sljedeća pitanja:

Kojom vrstom plesa si se bavio/la? _____

Koliko godina si se bavio/la plesom? _____

Baviš li se sada plesom? **DA NE**

2. Zaokruži koliko se slažeš s navedenim tvrdnjama (1=uopće se ne slažem, 2=ne slažem se, 3= niti se slažem niti se ne slažem, 4=slažem se, 5=u potpunosti se slažem).

• Ples i književnost moguće je povezati.

1 2 3 4 5

• Bavljenje plesom dobro je za moje zdravlje.

1 2 3 4 5

• Bolje bih se osjećao/la ako bih imao/la priliku plesno se izraziti u nastavi.

1 2 3 4 5

• Smatram da bih se mogao/la lakše izraziti pokretom (plesom), nego verbalno (riječima).

1 2 3 4 5

• Izvođenjem vježbi opuštanja s plesnim pokretima nekoliko minuta prije ispita smanjilo bi mi stres pri pisanju samoga ispita.

1 2 3 4 5

Drugi dio

1. Zaokruži koliko se slažeš s navedenim tvrdnjama (1=uopće se ne slažem, 2=ne slažem se, 3=ni se slažem ni se ne slažem, 4=slažem se, 5=u potpunosti se slažem).

- Učenjem pomoću plesno-književnih metoda nastava bi bila zanimljivija.

1 2 3 4 5

- Češće bih sudjelovao/la u nastavi ako bi se primjenjivale plesno-književne metode.

1 2 3 4 5

- Bolje bih se osjećao/la ako bih imao/la priliku plesno se izraziti u nastavi.

1 2 3 4 5

- Smatram da bih se mogao/la lakše izraziti pokretom (plesom) nego verbalno (riječima).

1 2 3 4 5

- Izvođenjem vježbi opuštanja s plesnim pokretima nekoliko minuta prije ispita smanjilo bi mi stres pri pisanju samoga ispita.

1 2 3 4 5

- Ples i književnost moguće je povezati.

1 2 3 4 5

2. Koliko bi često htio/la u nastavu književnosti primjenjivati plesne pokrete, plesne koreografije i plesno-književne metode?

• nikad • ponekad • često • uvijek

3. Što ti se najviše sviđjelo, a što nije? Obrazloži svoj odgovor! _____

Ivo Andrić, Aska i vuk

- ___ Jednoga dana ovčica Aska našla se licem u lice sa strašnim vukom.
- ___ Aska je bila darovita i živahna ovca koja je htjela upisati školu baleta, ali je okolina osuđivala njezin izbor.
- ___ Ipak je poslušala svoje srce, pohađala školu baleta i bila talentirana balerina.
- ___ Ovčica je svojim plesom pobijedila strašnog vuka.
- ___ O Askinom „plesu za život“ pričalo se još dugo, dugo...
- ___ Aska nije imala snage ni za što osim za baletne pokrete pred vukom.

Prilog 4 – Scenarij *Plespeljuge*

PLESPELJUGA

Plesna predstava u tri čina

Prema motivima bajke *Pepeljuga* Charlesa Perraulta

Premijera: 7. lipnja 2019.

Produkcija: literarno-plesna družina „Književni korak“

Koreografinja – Gloria Ereš

Asistentica koreografinje – Vanesa Vondra

Scenografkinje – Daria Debak i Ivana Belak

Kostimografkinje – Antonella Nagy i Nina Huterer

Uloge:

Pripovjedačice: Daria Debak i Nina Huterer

PLESPELJUGA – Gloria Ereš

PRINC LUIS – Bruno Osmanagić (vanjski suradnik)

MILKA – Daria Debak

ROZIKA – Vanesa Vondra

RUŠKA – Nina Huterer

ANTUŠKA – Antonella Nagy

SLAĐANA – Ivana Belak

Radnja se događa početkom 21. stoljeća krajem mjeseca travnja (kada se obilježava Svjetski dan plesa).

1. ČIN

Na pozornicu izlaze prve dvije Plespeljugine sestre Ruška i Antuška i izgovarajući sljedeći tekst predstavljaju se jednom plesnom figurom:

Ja sam Antuška i napeta sam kao puška,
a ja Ruška i važna mi je šuška.

Zatim se na pozornici pojavljuje Plespeljuga i njezina najgora sestra Slađana i predstavljaju se:

Ja nisam obična Pepeljuga, ja sam Plespeljuga.
Ja sam Slađa, Plespeljugina sestra mlađa.
Vidite ovaj dvoboj, Luis će biti moj!

Na pozornicu dolaze i posljednje dvije sestre Milka i Rozika koje se također predstavljaju jednom plesnom figurom izgovarajući sljedeće:

Ja sam Rozika zvana Roza,
sad slijedi moja plesna doza.
Ja sam sestra Milka,
jedva čekam da počne ovdje luda svirka.

Obiteljska Plespeljugina kuća u kojoj živi s 5 polusestara. Radnja se događa uoči Svjetskog dana plesa. Na pozornici se nalaze pripovjedačice, a u pozadini Plespeljuga i njezine polusestre koje se bave svaka svojim poslom.

Ovo što sada slijedi nikad dosad vidjeli niste: plesni spektakl u raljama književnosti. Dobro otvorite oči jer Pepeljuga u plesnom izdanju ne može se gledati svake noći.

Naša Plespeljuga siroče ostane, naslijedi silno bogatstvo, ali socijalna služba mazila ju nije pa ju dodijeli starijim polusestricama. Polusestre iskorištavahu Plespeljuginu dobrotu, a protiv pet raskalašenica teško se oduprijeti. Jedini je izlaz Plespeljuga pronašla u plesu, ali sestrice smijale su se njezinom umijeću. One su pohađale privatne sate plesa, ali ni to im nije bilo dovoljno da se smotanluk svlada.

Dame i gospodo, upoznajete Plespeljugu i njezine raskalašenice!

Antuška i Ruška kombinacija su prava,
Plespeljugu od njih samo boli glava.
Šminkanje im jedini hobi
Dok im vrijedna sestra
Sprema haljine po sobi.
Ogledalo im stalno u rukama,
Kako ne bi bile u mukama.
Izlasci i druženja na prvom su mjestu
Dok je Plespeljuga na dizanom tijestu.

*Ruška i Antuška plešu ples upoznavanja (Lady Gaga – Million Reasons (Cover) DJ Tronky
Bachata Remix)*

Sirota Plespeljuga ima gadnu kob
Nesretna sudbina njezina je bol
Svoju plesnu ljubav duboko u sebi skriva
Sve dok na isplesavanju ne postave diva
Plespeljuga cijelo vrijeme pravi se fina
Kao da ispod radnog mantila nešto skriva
Polusestra Slađana zadaje joj probleme
Od kojih često dobije i migrene
Luckasta Slađa u dvoboj ju zove
Ne bi li od nje izvukla plesne korake koje

Plespeljuga i Slađana plešu svoj ples upoznavanja (Ruslana – Wild Dances)

Od mnogih briga i problema,
Plespeljugu često mučiše migrena.
Ali zato su Milka i Rozika uvijek tu
Da joj donesu pravu tableticu.
Selfie objavljuju svaki dan
Da privuku momke na divan.

Milka evo pomuzla kravicu svoju
Nek vidi Plespeljuga da ona ima bolju
Rozika cijeli dan baca se ko luda
Milka da ju uhvati dala si je truda

Milka i Rozika plešu ples upoznavanja. (Suavemente)

2. ČIN

Obiteljska Plespeljugina kuća u kojoj živi s 5 polusestara. Radnja se događa na sam Svjetski dana plesa. Na pozornici se nalaze pripovjedačice, a u pozadini Plespeljuga i njezine polusestre koje se svaka svojim poslom bave.

Povodom Svjetskog dana plesa održava se isplesavanje na koje će doći poznati plesač, princ Luis iz Španjolske na kojem će odabrati najbolju plesačicu koja će ujedno biti i njegova plesna partnerica i tako joj osigurati plesnu karijeru iz snova, a možda i nešto više. Sve se sestre pripremaju za večerašnje isplesavanje svaka s uvjerenjem da će baš ona osvojiti princa. Jedino Plespeljuga zaokupljena obvezama nema vremena za spremanje. Ali njezine dobre sestrice Milka i Rozika od radnih odrpanaca pretvaraju Plespeljugu u princezu. Na isplesavanju je već užarena atmosfera jer došao i princ Luis.

Isplesavanje je. Princ Luis šeta uokolo dosađujući se jer još nije pronašao svoju Plespeljugu. Zajednička koreografija (Clean Bandit – Solo (feat. Demi Lovato)) svih sestara nakon čega slijedi jedna neprimjerena pjesma (Luis – Obriši suze mala moja) uslijed koje Plespeljuga odlazi, a ostale sestre nastavljaju raskalašeno plesati sve dok ne ugledaju Plespeljugu i princa zavodljivo plešući te ih s iznenađenjem promatraju. U međuvremenu princ Luis zamolio je Plespeljugu za ples i vratili su im se stari osjećali. Naime, Plespeljuga i Luis davno su bili plesni partneri, a tu informaciju Plespeljugine sestre nisu znale. Međutim, nakon samo nekoliko plesnih koraka, Plespeljuga odlazi jer se na platnu pojavljuje njezina i Luisova stara fotografija. Naime, isplesavanju je prisustvovao i poznati ruski pjesnik, Sergej Aleksandrovič Jesenjin kojima se njihov ples toliko svidio da ih je odmah morao objaviti na svoj Facebook profil. Vidjevši to, Plespeljugine sestre bile su zgrožene. Luis pokušava sustići Plespeljugu, ali uzalud.

3. ČIN

Plespeljugina obiteljska kuća. Dan nakon isplesavanja.

Princ Luis tužan šeta gradom tražeći svoju odbjegliu Plespeljugu. Prolazeći pokraj njihove kuće nešto ga nagna da uđe i potraži svoju plesnu partnericu. U kući ga dočeka svih šestero sestara i odluči da će sa svakom otplesati ples dok ne pronađe svoju Plespeljugu.

Princ Luis pleše sa svakom sestrom pa na kraju i s Plespeljugom te postane radostan što ju je pronašao (David Guetta, Bebe Rexha & J Balvin – Say my name)

Na kraju Plespeljuga ipak uzima stvar u ruke svoje
Kako bi pokazala da latino ples užitak to je
Kakva Šuputica ili pak Ceca
Sve te budalaštine odbaciti treba
Samo kvaliteta, red, rad, disciplina
Plespeljuga poručuje -
Plesom protiv svega!

Princ Luis i Plespeljuga plešu na njihovu omiljenu pjesmu (Sebastian Yatra ft. Karen Mendez – Traicionera (DJ Tronky Bachata Remix)), a u pozadini ostale sestre ogorčene i tužne – čiste.